ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советев Министрий Советев орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Сочета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 145 (4158). ШИНАРДИ 7 декабрь, 1965 шу. Мах 2 кап.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленумах бола

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1965 шера 6-ча декабре КПСС Центральни Комитета Пленум хилар.

Пленумо ла а дийгІар, йийца а йийцар «1966 шера СССР халкъа боахама плана хьакъехьа» СССР Министрий Совета Председатела заместителя, СССР Госплана председатела нов. Н. К. Байбаковеи «1966 шера йолча паччахьалкхен бюджета хьакъехьа» СССР финансай министра нов. В. Ф. Гарбузовеи яь докладаш.

Пренешка къамаьлаш дир: нн. В. П. Мжаванадзе — Грузе Компарте ЦК хьалхарча секретара, В. С. Толстикова — КПСС Ленинградски обкома хьалхарча секретара, А. П. Ляшко — Украина Компарте ЦК секретара, Б. П. Бещева — СССР машиннакъа министра, Т. Усубалиева — Киргизе Компарте ЦК хьалхарча секретара, А. И. Струева — СССР торговле министра, В. И. Конотопа — КПСС Московски обкома хьалхарча секретара, Б. Овезова — Туркменистана Компарте ЦК хьалхарча секретара, А. И. Шибаева — КПСС Саратовски обкома хьалхарча секретара.

Уж дешаш дийца даьначул тІехьагІа къамаьл дир КПСС ЦК Хьалхарча секретара нов. Л. И. Брежнева.

Пленумо дийцар партийно-паччахьалкхен тІахьожама органаш халкъа тІахьожама органаш а еш хийца эргаяхара хьакъехьара дош. Цу дешах лаьца хоам бир КПСС ЦК Хьалхарча секретара нов. Л. И. Брежнева.

Дийцача дешаех лаьца доагІаш дола соцамаш тІаийцар Пленумо.

Пленумо КПСС ЦК члений кандидатала хержар нов. В. В. Щербицкий.

Пленумо КПСС ЦК секретаралла хержар нов. И. В. Капитонов.

Цу тІехь ший болх чакхбаьккхар КПСС ЦК Пленумо.

1966 ШЕРА СССР ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГІААХАРА ПЛАНА А СССР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БЮДЖЕТА А ХЬАКЪЕХЬА

1965 ШЕРА 6-ча ДЕКАБРЕ ТІАИЙЦА КПСС ЦК ПЛЕНУМА СОЦАМ

Керттерча дакъе могайойла 1966 шера СССР халкъа боахам дегІаахара плана а СССР паччахьалкхен бюджета а проекташ.

ПАРТИЙНО-ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ТІАХЬОЖАМА ОРГАНАШ ХИЙЦА ЭРГАЯХАРА ХЬАКЪЕХЬА

1965 ШЕРА 6-ча ДЕКАБРЕ ТІАИЙЦА КПСС ЦК ПЛЕНУМА СОЦАМ

КПСС ЦК Пленумо белгалдоаккх, партийно-паччахьалкхен тІахьожама органаша партен правительстваи решенеш мишта кхоачашъю хьожаш а социалистически экономика айяр, паччахьалкхен дисциплина чІоагІъяр, дукхха коммунистіаши парте боацараши тІахьожама гІулакха юкъезоар духьа лоаттабеча къовсаме а дикка болх чакхбаьккха хилар.

ТІрхамен тІахьожамеи гІулакха юкъе къахьегамхой шерра юкъезоар а тІахьожама органий балха юкъера цар лоархІам лакхбар а духьа КПСС ЦК Пленумо СОЦАМ БУ: партийно-паччахьалкхен тІахьожама органаш паччахьалкхен гІулакхашта доал деча кхы а дукхагІа къахьегамхой юкъезоара, партен правительстваи директиваши советски, боахама, кхыча организацешка мишта кхоачашъю хьожаш даим тохкам белга Іалашдара, паччахьалкхен дисциплинеи социалистически законости чІоагІъяра гІулакха партен правительствах беркатерча средствах цІ хила езаш йола халкъа тІахьожама органаш а еш хийца эргаяха.

СССР Министрий Совето укх соцамга хьожжа халкъа тІахьожама органий хьакъехьара положени чІоагІйойла.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

«Малгобекнефта» объединене дикагІа йолча предприятешта юкъе я хий Іалашду цех. Города предприятеша лерттІа болх бергболаш водопровод дикача хьала тІа лоаттае езаш я из.

Промышленнии бытовойи сеташта гІулакх деш ши участок я цехе. Массайола объект Іалашъю цу шин участко. Цхьа кубометр хига дІадодар лохдар бахьан долаш укх шера 30 эзар сом паччахьалкхенна ахча кходаьд цеха коллективо.

Іанна дика кийчъеннай цех. Къаьстта дукха балхаш чакхдаьхад Найко Иван Павловича кулгалдеча участко. 4 километр водопровод тоаяьй, хІаьта хий хьаувзаш йолча агрегаташтеи насосаштеи ремонт яьй.

Бурув деттараштa цахаддаш хий лоаттаду № 1 йолча участке гІулакх дераша Нальгиев Абукара, Бондаренко Александра, Митрофанов Михаила.

Рационализатораш а ба цехе. Уж ба: инженер Мамиев, сварщик Газиев, механик Найко.

Парте XXIII съезда сийна социалистически яхье яьннай цеха коллектив. 1966 шера цхьоалагІча квартала задани 25-гІа март хьатІакхачале кхоачашъе. 15 эзар сом кходе, хІаьта цхьан кубометр хига дІадодар 8 процент лохде лаьрхІад цеха болхлоша.

В. ТАГУРОВ.

КПСС XXIII СЪЕЗДА СИЙНА

ХАНАЛ ХЬАЛХАБУВЛАШ

Семилетка тІеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаяьй Грозненски производственно-товарни контора цехий, сменай коллективаша. Цудухьа денгара денга совдувл къахьегама толамаш. Валови продукци арахецара цхьайтта бетта план 102.9 процент кхоачашъяьй. Планах лаьрхІачул совгІа укх шера арахийца валови продукци 3445 эзар сома маьха я. ХІаьта товарни продукци арахецара 11 бетта план 102.8 процент кхоачашъяьй. ХІанзлехьа планал совгІа арахийца продукци 4887 сома маьха я. Уж къахьегама темпаш кхы тІа а лакхъеш болх беш я контора коллектив.

КПСС XXIII-ча съезда сийна къахьегама вахте эттай контора коллектив. Съезд хьаеллача денга тІадоагІача шера хьалхарча квартала план кхоачашъе социалистически декхараш тІаийцад цо. Къаьстта дика къахьегаш ба операторагаш Никитина Анна, Назарова Людмила, наливщица Андреева Людмила, грузчик Тимаев Неха, кхыбараш. Царех хІаране сменик норма 120—125 процент кхоачашъю.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ДЕННА ХЬИНАР СОВДУВЛ

Шера план ханал хьалха кхоачашъяра къовсам лоаттабьеча «Октябрьнефта» мехкдаьтта промыслови управлене вІаштІехьдаьлар цхьайтта бетта план 26 ноябре кхоачашъе. ХІаьта цу хана денз темпаш лох а ца еш декабрь бетта чотах болх беш хьайоагІа из коллектив. Хьадоаккхача мехкдаьтта тоннага дІадодар лохдарахи къахьегама овсарле лакхъярахи духхьала итт бетта паччахьалкхенна цар кходаь ахча 51,9 эзар сом да.

Мехкдаьтта промыслови управлене коллективашта юкъе дика къахьегаш хьайоагІа Хащенко Петр Иванович керте латта «Гойт-Корт» яхача участка коллектив. Цхьайтта бетта план ханал хьалха кхоачаш а к», 33,1 эзар сома маьха мехкдаьтта даьккхад цар планал совгІа. Шоай новкъосташта хьокхам телаш хьинаре къахьегаш ба коммунистически къахьегама ударникаш нн. Мартынюк, Куприянов, Гудиев, мастер Пронин, кхыбараш.

Цу участкал дукха тІехьа ца юсаш дика къахьегаш я цунца яхье яьнна Агамиров Сурен Григорьевича кулгалдеча телемеханизировании промысла коллектив. Шоай цхьайтта бетта план ханал диъ ди хьалха кхоачашъяьй цар. Арахецача продукцега дІадодар лохдара 16,7 эзар сом ахча кходаьд мехкдаьттахоша паччахьалкхенна.

Парте XXIII-ча съезда накъа болхаш хІара денна хьинар совдоаваш къахьегаш хьабоагІа мехкдаьттахой.

Ч. САМИЕВ.

ХА КХОЕШ

Яистедоалаш латт 1965 шу. Еррига коллективаш шоай балха итогаш еш я.

Дукха ха я семилетка кхоачашъярах республика мехкдаьттахоша рапорт денна.

Даьха толамаш чІоагІа дика да, хІаьта уж даха карагІдаьннад мехкдаьттахой лоархІамегІа йолча отрядо — бурув деттараша тІагІертта къахьегарах. Халача геологически хьалашка цар хьайийлай лакха дебит йола мехкдаьтта доалла кІоарга моттигаш. Мехкдаьтта тохкаш еча скважинай кІоаргал юкъера лаьрхІача 2100 метр яр массанахьа, хІаьта вай республике цу скважинай кІоаргал кхо эзар метрага дІакховчаяь дукха ха я, 4100 метр хургья из 1966-ча шера. Скважинай кІоаргалга диллача хьалха латт грозненски бурув деттараш. ХІанзалца цхьанне вІаштІехьдаьннадацар 5500 метр кІоарга бурув а теха, колонна Іочу а хийца чІоагІа овсарле йолча цу тІоанашта испытани дІайолае. «Грознефтеразведка» яхача треста нов. Г. Л. Малецкий керте латтача бурув деттача бригада коллективо баьккхар из толам.

КІоарга бурув деттара отечественни опыта школа а хинна дІаэттай Грозни. Укхаза кийчъю буровой оборудоване, инструментий керда конструкцеш, къахьегама методаш тоаю. Бурув деттараш шоаш а Іомалу, Іомалушехьа лоархІаме перспективни дешаш къоастаде новкъостал ду.

ШоллагІа шу да бурув деттараша тІехьа ца бусаш плана дерригa хьокхамаш кхоачашду. Укх шера духхьал, «Грознефтеразведка» яхача треста бурув деттараш мара бисабац шера план кхоачаш ца еш. Хьалхарча мугІарашка латт МалгІабикен, Карабулакски коллективаш. Ткъаь кхоъ бригадо итт бетта кхоачашйир шера задани, хІаьта вурийттане шера социалистически декхараш а кхоачашдаьд. Болх лерттІа вІаштІехьбаккхарах, знанеш Іоабрах, дикагІа йола опыт Іомаярах даха вІаштІехьдаьннад уж толамаш. Бурув деттача бригадай коллективашта юкъе дукха корабоагІергба хІанз институташка, техникумашка, сайрчийкарча школашка деша багІа болхлой. Цу гІулакхо торо хулийт нийслуш йола технически проблемаш кІоаргача кхетамца къоастае, Іилмахошта хьалхашка проблемий дешаш уттаде.

ЧІоагІа бехке дора тхо вышкаш сихагІа хьалъяра Краснодарерча мехкдаьттахой опыт Іомаяц яхаш. Бакъда, из болх тоабара къаьстта тхоай ниъ лехар оаха: вІашагІъеллер йиъ метр лакхал йолча блокий база, бурув тохара контораш Іалашйир кердача станокашца, тІакха цу дерригане вышкаш хьалъяра ха а лоацйир. Шозза-кхозза лоацъелар из ха планированена юкъе сетевой график уттаяра керда метод юкъейоалаьчул тІехьагІа. 1966-ча шера массайолча бурув деттача конторай балха юкъейоалаергья сетевой графики.

Бурув деттараша мел эшар ду скважинна эксплуатаце сихагІа дІаялара, хІана аьлча хІара ханал хьалха болх бе йолаеннача скважина эзараш тоннаш дукхагІа мехкдаьтта дакха торо хулийт.

ЧІоагІа лоархІаме декхараш да бурув деттараша 1966-ча шера кхоачашде дезараш. Скважинаш эксплуатаце дІаялара план цар кхоачашъяь яле а, мехкдаьтта Іоадара план 60 процент мара кхоачашъяьяц. Цу деша йоагІаш йола терко а еш, бурув тоха моттигаш лохаш дицде йиш яц дІадодар кІезигагІа а долаш хьадоаккхар дукхагІа хила дезилга.

Шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашде дагa ба бурув деттараша.

В. НАЗАРОВ,
«Грознефта» объединене начальника заместитель.

ХЬАЛАШ ХАЛА ДАЛЕ А

Денна, Іура денз сарралца тата сацац Ачхой-Мартана района «Самашкинский» совхоза механически мастерскешка. Юртбоахама техника тоаеш ба ремонтникаш. Къахьегам дика вІаштІехьбаккхарах хьалаш хала доллашехьа карагІдаьннад царна хІанзлехьа 14 трактор тоае. Укх квартале кхы а 11 трактор тоае езаш ба совхоза ремонтникаш. Графикал тІехьабус уж. Дале а квартальни план шоаш кхоачашъергхиларах тешаш ба ремонтникаш. Укх деношка тоаяь яргІолаш я механически мастерскешка кхы а массехк трактор. Коленчати вала вкладышаш йоацаш ара ца йоалаш латт ши «ДТ-54». Уж оатхалаш а кораяьй хІанз. Халача хьалашка бу ремонтникаша болх. Помещенеш зІамига хиларах пхи-ялх трактор мара дІаоттае йиш яц мастерске. Цул совгІа, геттара баьде а шийла а я мастерскешка. Ала дезаш да мехмастерскеш тоаяра кулгалхоша лоадама хІама даь ца хилар. Ховш да ремонт ечарна тайп-тайпара оатхалаш йиладa а цІенъе а дІайха хий эшилга, бакъда цаІ мара пишк яц мастерске, цу тІа оттадаь дІоахдаь хий тоъац ремонтникашта.

Подвальни помещене чу болх беш ба совхоза токараш. Латта йиш йоацаш шийла я цу чу, кІур а беш лотае йиш йолаш яц цу чура пишк. Дале а ший болх дика бу токара Хатуев Махьмада. Дика къахьег слесараша Эльдарханов Араба, Расуев Зияс, газосварщика Дацаев Абдулас, кхычар а. Сменни нормаш массаза тІехкхоачашъю царех хІаране.

Техника тоаеш боахкараштa эша хьалаш Іалашде деза совхоза кулгалхоша.

П. КУНИЕВ.

Шера план кхоачашъяьй

Укх шера 6,5 эзар тони хьакхий дулх даккха дезаш я Грозненски шурий совхоза нов. Шарунова кулгалду хьакхарч лелаю бригада. Хьалххарча деношка денз темпаш лакха йолаш болх беш хьайоагІа из коллектив.

Нана - хьакхарчашта тІехьара йоаххаше а цу бригаде йоалаю хьакхий хурскаш. Ши бутт баьгчахь биъ бутт баллалца цу хурскашта гІулакх ду хьинар долча хьакхарч лелаераша Положенцев Ивана, Аксенова Зинаидас, Парамонова Аннас. Бригадага хьалу хурскаш могашал дика йолаши ерстаи хул, цо торо хулийт дІахо а уж дика дегІайоалае. Планах 12 килограмм хила езача 16 килограмм дозал долаш я хурскаш.

Якхача хана концентрированни декъа доакъари искусственни шурен тел хурскашта. Цулухьа тІехьара къоастайича цІаьхха доакъар хувцадалар Іаткъац хьайбашта. Цул совгІа якхача хана антибиотикаши микроэлементаши хьувкх хурскашта. Цар дика чІоагІъю къонача хьайбай организм.

ТІехьара къоастаьчул тІехьагІа цаІи ахи килограмм концентрированни доакъар, кхо килограмм искусственни шура, цхьа килограмм моша доакъар, хІаьта Іана замалахьа цук метта силосни паста тел хурскашта. Уж йоккха ме хул царна тела концентраташ 2,5 килограммага, силосни паста кхаь килограммага дІакхоачийт. ХІаьта барда парна кхоачам хиллал лу.

Ахкан замалахь хьайбаш дукхача хана даьгІенашка доажаду. Цу гІулакха бригадо кІа, хьажкІаш, вика дІаюв. Цул совгІа эрий тІаьнна баьцаш йола даьгІенаш а я укхаза. Кердача фега яжача хьакхарчий организм чІоагІлу.

Иштта дика вІаштІехьбаьккха шоай болх дІабахьарах хьайбашта дикка дулх тІаккхетийта низ кхоач бригада болхлой. Дийнахьи буси планах 200 грамм тІаккхета езача юкъера лаьрхІача 273 грамм дулх тІаккхет хурскашта. Из дика хьоккхам ба.

40 килограмм дозалга кхаьчача хьакхарч лелаеча кхыча группага дІалу хьакхарч. Цу бригаде къахьегаш ба шоай болх дукха а безаш йоккха опыт йола Шуров Николай, Кузнецова Мария, Бернацкая Валентина, Бочарова Евгения. Царех хІаранега шошоай хьакхарчий группаш я. Царна еррига тІачІоагІъяь хьакхарч 2500 я. Ялх беттага кхаччалца кхоаб цу группо хьакхарч.

Чуоттаяь хьакхарч ара яжа дІалахкац.

Укхаза хьакхарч ярста йоалалу, цудухьа маьженаш кІезигагІа хьеергйолаш хьал оттаде деза царна. Уж чукхоаб дика балха опыт йолча хьакхарч лелаераша Андреев Павела, Осмаев Шарипа, Лузиков Василе, кхыбараша. Чуоттаяь кхоабаш кхо эзар хьакха я царга.

Хьакхарч чуоттаяьча фермашка цхьадолча балхашта механизаци яьй. Иштта, масала, хьакхарч фега арайоаха участкаш тракторца цІенъю. Декъа доакъар дехкаш самокормушкаш я. Хьайбашта дехкача доакъара рацион укхаза дукхагІа я. Нагахьа санна хьакха 60 — 80 килограмм дозал долаш хуле, хІаьта цунна дийнахьа 3,5 килограмм концентрированни доакъари иззал свеклаи лу. Нагахьа санна хьакхий дозал 80 килограммал совгІа хуле, цунна йиъ килограмм концентраташ лу. ХІаьта концентрированни доакъара мукх, кІа, хьажкІаш, горох я. Самокормушкаш хилча шоашта кхоачам хиллалца а ловча хана а дуъ хьакхарчаша доакъар. Поилкашка даим мела хий лоаттаду. Из бахьан долаш цІаккха а шелалах лазар хилац укхаза хьайбашта.

Хьайбаш дада помещени даим йІайха лоаттаю хьакхарч кхоабача коллективо. Цо торо хулийт шоай дегІамаш дІоахдара хьакхарчаша дуа доакъар кходе.

Дийнахьи буси дикка дозал тІаккхет Андреев Павела звенорцарча хьакхарчашта. Планах 400 грамм тІаккхета дезача 665 грамм дулх тІаккхет хьакхарчашта.

Дуккхача шерашка Іоаьча опытах пайда а эцаш дукхагІа дулх даккхара даим керда торонаш лохаш ба хьакхарч лелаераш. Царех керттераяраш доакъарах нийса пайда эцари йоагІача тайпара рацион лоаттаяри я.

Дукха дулх тІаккхетийт искусственни шура мелаяро. Цул совгІа дулх тІаккхетийтара дІадодар кІезигду цо.

ДІадахача шера цхьа килограмм хьакхий дулх даккхарга 11,5 килограмм доакъара единица дІайохийташ хиннача бригадо хІанз 7,9 килограмм мара яхийтац. Тоъал лакхъеннай укх шера бригада къахьегама овсарле а. Иштта, масала, укх шера цхьа центнер хьакхий дулх даккхарга дІадолха сага - денош дІадахача шераца нийсдича 19 процент кІезигденнад.

Дулх совдаккхарал совгІа и даккхарга дІабода мах а дукхха кІезигбара доккхий декхараш тІаийцад укх шера бригадо. Иштта масала, дулх даккхарга дІабода мах дІадахача шера хинначунца нийсдича укх шера пхи сом кІезигагІа хилар. ХІаьта хьакхий дулха цхьа центнер яккхарга дІабода мах планах 75 соми 16 кепиги хила безача 43 соми 60 кепиги хилар.

КПСС XXIII съезда къахьегама совгІат кийчдеш бІубенна къахьегаш ба хІанз бригада членаш. Хьакхий дулх даккхара шера план ткъоалагІа декабрь хьатІакхоачаш кхоачашъе лаьрхІад хьакхарч лелаераша. ХІанзле 5,5 эзар центнер дулх дІаденнад цар паччахьалкхенна. Укх бетта хьалхарча ах бетта дІаяла кийчъяь 1500 хьакха латт чуоттаяь.

С. САИТОВ.

Хьайбаш леладеча хьалха латтарий республикански совещане дакъа лоацаш хиннарий группа (аьрдехьара аьттехьа): М. Баймурзиев — жа Іу, Н. Минкаилов — вокхкагІа вола скотник, Т. Дадашев — МТФ заведующи (Ножай-Юрта района «Путь к коммунизму» яха колхоз), Р. Косьяненко — Грозненски района № 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза птичница, Т. Гачаев — Ножай-Юрта района Кирова цІерахча колхоза МТФ заведующи, С. Арсанукаева — Грозненски района сомий-баьца даарий совхоза доярка, М. Лунченко — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза йоккхагІа йола птичница, О. Перерва — Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза телятница, М. Шарунов — Грозненски шурий совхоза хьакхарч лелаер, А. Бердер — Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза доярка, И. Безребров — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза воккхагІа вола жа Іу, З. Лукманова — Наурски района Ленина цІерахча колхоза доярка, А. Арамян — МТФ заведующи, Е. Кузнецова — хьакхарч лелаер (Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз).

Н. КОБИАШВИЛЕ сурт.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

МАССОВО-ПОЛИТИЧЕСКИ БОЛХ ТОАБЕШ

Вай парте белгалдоаккх къахьегамни быти коммунистически хьисаперча вахара вIашагIдала йиш йоаца доакъош хилар. ХIанз, партеи правительстваи берригача советски наьха теркам социалистически экономика дIахо дегIайоалаяра дешашта тIаберзабаьча хана, тхо гIерт нах бахача моттигашка къахьегамхошта юкъе беш бола массово-политически болх кердача тайпара тоабе, хIара сага дег чуи кхетам чуи кхоачаргвола духовно вIаьхий хилеи идейни кхетам лакха бола коммунизм хьалъер хилеи цунна новкъостал дергдола формаши методаши лаха.

Нах бахача моттигашка къахьегамхошта юкъебеча балха тIа оаха пайда ец тхоашта хетачох дикагIа, опытаца техка йолча формаех. Масала, царех я нах бахача моттигашка вIашагIъехка лектореш, поселкайи участкайи бахархой цIейш, кIирандийнахьара чтенеш, популярни лектореш, кинолектореш.

Нах бахача моттигашка лектореш вIашагIйохк ахкан замалахь. Цар чулоац района гаьннарча участкаш ка баха нах. Цига беш бола берригa болх дIахьораш юххьанцара партийни организацеш я. Парте райкома пропагандаи агитацеи отдело оттаю лекцей тематикеи ахкан замалахь лектореша бе безача балха примерни плани. ДIададахача шера районе вIашагIъеллаяр 13 лектори. Дика болх бир Грозненски яхачеи Катаяма цIерахчеи поселкашка, 78 участке, Солени балке, «Трансмаш» завода, 6-ча поликлиника, 3-ча мехкдаьтта промысла партийни организацешка вIашагIъехкача лектореша. Царех хIаране чу къахьегамхошта йийшай коммунизм хьалъяра дешаех, дунен халкъашта юкъерча вахарах, хьалкхувш йоагIа къона тIехье кхетамца хьалкхеярах, унахцено лораярах, кхыча темаех йола лекцеш.

Нах бахача моттигашка лектореш вIашагIйохкаро йиш хилийтар лекционни пропаганда боарам доазув доаццаш шербе. Лекцешка ладувгIа хьааха баьлар хьалхагIа пхьацпа бахьанех хьабахка вIаштIехьдоацаш хинна нах: промыслашкара мехкдаьттахой, буровикаш, пенсионераш, цIен-нноаной, кхыбараш.

2-ча мехкдаьтта промысла агитколлектива инициативах, соакка дена районе дездеш да поселкайи участкайи бахархой цIейш. Советски халкъа вахаре боккхача лоархIаме дола ди — Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизар гаргакхоачаш хиларца дувзаденна, цIейшка йоккха моттиг дIалоац къахьегамхой къаьнача коммунистащца, пролетарски батальона бIухошца, тIемеи къахьегамеи ветеранашца, дукхача хана дена районе бахача нахаца вIашагIбеттабаларо. Цу тайпара мероприятеш дIаяхьаро йиш хулийт грозненски пролетариата дIадаха турпалеи сийлеи революционни гIулакхаш довзийташ, советски патриотизм йолаш, Коммунистически партена мутIахьа болаш, советски Iаьдал эттача шерашка мехкдаьттахой районе хинна доккхий хувцамаш ховш къахьегамхой хьалкхебе.

Партийнии советскии органий кулгалдеча болхлой къахьегамхошца бувзам хилара, кIирандийнахьара чтенеш санна йолча, цу тайпарча формах лаьпа дувцар укх шера август бетта араяьннача «Агитатора блокнота» аргIанарча номер тIа кепа теха хиннача нн. И. Игнашинеи С. Котиевеи статья тIа. Аьлча кхоачамба, кIирандийнахьа еча чтенех кхоалагIа дакъа тха районе ю аьлча.

КIезиг-дукха дувца лов сона популярни лекторей, кинолекторей, халкъа университетий балхах. Коммунистий партийни дешара еш йола терко чIоагIъярца цхьана лакхлуш латт хIанз дукккхача къахьегамхошта юкъе массово-политически пропаганда вIаштIехьъякккхара партийни комитеташкара хьадехилга а. Цу балха тIа керттердар да хIара советски сага марксистско-ленински мировоззрени хьахулийтилга. КПСС программа дIадехарашка хьежжа дуккхача къахьегамхошта политически дешар Iалашделга. Цу гIулакха тIа йоккха моттиг къоастаю популярни лекторешта, кинолекторешта, халкъа университеташта. Из гIулакх теркал а деш, дIадахача шера октябрь бетта районе вIашагIъехкар: Горьке цIерахчеи 15-ча участкаи клубашка — «Ха, событеш, нах» яха 2 популярни лектори, Пролетариата цIерахча культура ШагIеи Кима цIерахча клубеи «Iалами обществои» яха 2 кинолектори, Войкова цIерахча клубе унахцIенон халкъа университет.

«Ха, событеш, нах» яхача лекторе программа юкъедоагIа къахьегамхошта партеи правительстваи лоархIамегIара решенеш йовзийтилга, теоретически политически проблемех лекцеш ешилга, дунен халкъашта юкъерча гIулакхех обзораш елга, толашагIа бола нах бовзийтилга. ХIанзле йийшай укх тайпарча темаех лекцеш: «КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш — вахаре», «ХIанзара дунен халкъий болхлой болам», «ХIанзарча этапе герз дIадаккхара проблемаш».

Iилман атеистически пропаганда тоае лаьрхIа вIашагIъехка я «Iилмеи обществои» яха кинолектореш.

Юрташкара дына духьалара болх тайп-тайпара хилийтара дукха ца дой,а новкъостал ду оаха художественни самодеятельноста средстващца. Горьке цIерахча клуба художественни самодеятельноста коллектива низаца вIашагIъеллар атеиста клуб. Укх шера 40 концерт отталаьд цо республика районашка.

Лекторей ладувгIархой хаттараш та доаттIача бесса жопаш телара лекцеш еша юкъеоз района дикагIа бола лектораш. Боккхача безамцеи теркамцеи тIаац къахьегамхоша лектораша нн. Бурляев Павел Борисовича, Климова Раиса Митрофановнас, Алихаджиев Салман Бексултановича, Умалатов Бориса, Слесарев Александр Ивановича, Жуббе Роберт Эрнестовича, Гасамбеков Курбан Сайфулаевича, кхыбараша еша лекцеш.

Района гаьннарча цхьан участке улл Войкова цIерах йола клуб. ЧIоагIа пайдане хилар цига унахцIенон университет хьаеллар. Университете еш къахьегамхой унахцIено лораярах, санитарни культурах йола лекцеш, хаттарийи жопийи сайренаш хул, медицински темаех дола кинофильмаш гойт. Цига болх дика вIаштIехьбаьккхар я лор, коммунист Арланцева Зинаида Александровна.

Халкъа судахой хоржаш еча кийчоно йиш хилийтар наха юкъе беш бола агитационно-массови болх кхы а шербе. Районе хьайийлай 27 агитпункт, харжархоща болх бе къоаставаьв 700 совгIа агитатор.

Шеко йоацаш ала йиш я, КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенешеи парте аргIанара XXIII-гIа съезд гулъярах болча хоамои эргабаьккха тоабаьча массово-политически балхо района промышленни предприятей балха хьокхамаш лакхдара дика гIойле йир аьнна. Из хьахьокх цар 10 бетта пачхаьхалкхен план 100,7 процент кхоачашъяь хиларои мехкдаьттеи гази яккхара ворхI шера план кхоачашъярах рапорт денна хиларои.

Мадарра аьлча, нах бахача моттигашка къахьегамхошта юкъе оаха беча балха тIа хIанз а кIезига дац кхоачамбоацараши гIалаташи, цхьабакъда, района партийни организацеш хьаллаца гIерт вахаре хьахулаш дола моллагIа кепладар

Н. МУХОРТОВА,
КПСС Старопромысловски райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

Общественни производства эффективность лакхъярахи халкъа боахама доал делга дарегIа хилийтарахи лаьца КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш тIа дувцарах цаI да административно-управленчески аппарат чоалхане хургйоацача яккхар, цун структура эргаьккха тоаяр, из лелаярга дIайолха расходаш кIезигъяр.

Доал дара аппарата структура эргаяьккха тоае

Производственни предприяте е гIишлош еча административно-управленчески аппарата штатах дувцачунга лалийгIача гучадоал доал дара аппарата штат дуккха а кхоачамбоацараш доахкаш хилар, цун структура тоаяь ца хилар.

Из дика кхетадеш да, хьалха хиннача совнархоза могаргдарий хIара предприятена мегаш йола административно-управленчески аппарата структура оттае. ХIаьта предприяте бокъо яцар ше доал дара персонал, цу чу боагIача наьха дукхал, царна луш йола окладаш къоастае. Из бахьан долаш ца эпа, бакъда хила еза аьнна чIоагIъяь, штатни единицаш лелае езаш хилар. Цу дерригне а доал дара аппарат шеръеча, из лелаярга хIама дукхагIа дIададача, предприяте рентабельность лохъеча вугар. Из дика гойт хIанзза яьча административно-управленчески аппарата учета итогаша. Хьаэцаргъя вай 390-и 1430-и яха ши цифра. Хьалхарчо хьахьокх 1965 шера 15 сентябре дени республика халкъа боахама дерригача доакъошка из мел кIезигъяь хиннай, хIаьта шоллагIчо — из хIанз мел шеръеннай.

Доал дара аппарат шеръяр цхьан тайпара дувзаденна да керда промышленни предприятеш болх бе йолаялийтарца, гIишлоний боарам боккхагIа хиларца, юртбоахама производство дегIаярца. Цхьабакъда, лерттIа гIулакх лархIа йиш яц цхьан шера республика берригача халкъа боахаме болх беш бола нах 4 проценти хIаьта административно-управленчески персонал 8 процента лакхъялар, вешта аьлча из аппарат болхлоел шозза дукхагIа тIакхетар.

Масала, хьаэцаргъя вай Грозненски макаронни фабрика. Фабрике болх беш веррига а 77 саг ва, царех 11 административно-управленчески аппарате ва, хIаьта 9 саг технически тIахьожам лоаттабечеи къахьегама нормировани ечеи ва. ТIаккха царга дIадода дерригача фабрика болхлошта доагIача алапех кхоалагIа дакъа. Цу тайпара хIара кхаь болхлочоа цхьа «хьаким» ва.

Духхьал цу цхьан фабрике хинна Iац из тайпа сурт. Масала, Грозненски «Красный молот» заводе берригача болхлоех 4,5 процент лоац административно-управленчески аппарато, «Трансмаше» — 8,7 процент, ремонтно-механически заводе — 11,2, литейно-механически Гудермесски медицински инструментийи заводашка — 12, «Пищемаше» — 17 процент лоац доал дара аппарато.

Дукхача промышленни предприятешка административно-управленчески аппарате совлен нах лелабаро берригача промышленностера управленчески персонал лох ца ялийтарал совгIа, лакхъяьй укх тIеххьарча шерашка.

ХIанз укх сахьата республика промышленносте административно-управленчески аппарата болхлошеи инженерно-технически болхлошеи берригача болхлоех 19 процент лоац, хIаьта учетно-бухгалтерски персонало — 33 процент.

Управленчески персонала хIара кхоалагIа вола специалист учетно-бухгалтерски болхло ва. Иштта дола хьал эттад бухгалтерски балха механизаци ледара еш хиларах. Шерра бухгалтерски балха механизаци йича мара кIезигбе йиш яц счетно-бухгалтерски болхлойи доал дара аппаратага дIададари.

Доал дара аппаратага дIададар кIезигдеи из эргаяьккха тоаеи лерхIаш хIанз цхьайола предприятеш цехаш хургйоацача структурага йоалаш я. Цу гIулакхо йиш хулийтаргья дуккха средстваш кхое. Цхьабакъда, республике хIанз 30 гаргга кагий завод, фабрика, мастерской я 150 а кIезигагIа а болхло мара воацаш. ХIаьта царех дукхагIъяраш цеховой структурах болх беш я.

Хьалха хиннача Къилбаседа Кавказа совнархозо дIадоладир цхьа тайпа йола предприятеш отраслеви объединенешка вIашагIтохилга. Иштта швейно-трикотажни объединене вIашагIтехар республика еррига швейни фабрикаш, иштта хьайир «Терек» яха мебельно-хьунах хIамаш ю объединенеш, промстройматериалий объединени.

Цхьа тайпа йола предприятеш объединенешка вIашагIтохаш доал дара аппарата структура эргаяьккха тоае еза, цу аппарате болх беш бараш кIезигагIа хилийта беза. Цхьабакъда цу деша терко янзар хьалха хиннача совнархозо. Из бахьан долаш административно-управленчески персонал кIезигьяла йоагIача метта дукхагIа хилар. Объединене вIашагIтохалехьа республика еррига ча швейни фабрикай административно-управленчески аппарата 120 хиннача метта хIанз уж вIашагIтехачул тIехьагIа 158 саг ва, вешта аьлча, хьалхагIа берригача болхлоех 3,9 процент мара ца лоацаш хиннача хIанз 5,7 процент лоац.

Производственни объединенеш декхарийла яр еррига промышленни предприятешта йола къахьегама нормировани цхьана хургйолаш вIаштIехьъякккха, арахецача продукце дикала тIахьожам лоаттабелга тоаде. Цхьабакъда, уж дешаш хIанз а къоастадаьдац цар. Масала, «Терек» яхача мебельно-хьу чакхйоаккхача объединене хIанз къахьегама нормировани еш 13 саг ва, хIаьта предприятеш вIашагIтохалехьа 1963 шера 15 сентябрь тIакхаччалца йолча хана 10 саг мара вацар.

ХьалхагIа технически тIахьожам лоаттабеш 43 саг мара вацар, хIаьта из болх беш 73 ва, холуш дац кхы арахеца продукци толашагIа хилар а.

Иштта дола сурт да кхыча объединенешка а.

КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенешеи социалистически производственни предприятех йолча кердача положенеи шерра наькъаш хьаделл промышленноста доал делга тоадара а производства экономически стимулировани лакхъяра а.

ХIанз шийна мел беза болхлойи гIулакхера нахи оттабе шерра бокъо лу предприяте кулгалхочоа.

ХIара предприяте къахьегама ресурсех рационально пайда эцар хIанз эггара тIех лоархIам болаш да производства эффективность лакхъяра. Кердача тайпара къоастадергда хIара предприяте доал дара аппарат эргаяьккха тоаяра из дарегIа хилийтара дешаш.

А. ТОЛУБАНОВ,
республика статуправлене начальника заместитель.

ДикагIвола шофер

«Старогрознефта» НПУ транспортни контора коллективо даьца Iеш «Старогрознефта» предприятей коллективаша а чIоагIа сий ду ГАЗ-93 яхача машина шофера Булдачевский Иван Григорьевича. 1952-ча шера денз цхьоалагIча класса шофер волаш болх беш ва из цига. Цун автомашин даим дикача хьала тIа хул. Цхьа моттиг нийсъеннаяц гIишлош хьалъеча е бурув тохача ший ханнахьа цо мухь дIа ца кхоачийташ. Цудухьа «Старогрознефта» диспетчерске дукха заявкаш ух цун машин яйтар дехаш.

Дика шофер хиларал совгIа общественни балхаца, а хьинаре дакъа лоац цо. Дукха ха йоацаш ялат чуэцача дика болх барах Нохч-ГIалгIай Лакхехьарча Совета Президиумо Сийлен грамота еннай Иван Григорьевича.

Ший опыт дIа а луш цо балхах кхетабаь дукха болхлой ба цу конторе. ХIанз балха тIа хьалха латташ ба уж. Царех ва автобуса шофер Масуев АбусаIид, Муртазалиев Iийса. Шоай болх бешшехьа сайрийнарча школе деша багIа уж. Дика шофераш хиларал совгIа дика пропагандисташ а ба уж.

А. ТИЩЕНКО,
тха штате воаца корр.

ДУКХАГIА ДОАККХ ХЬОАР

Наьсарен мельзавода цехашта, бригадашта юкъе шерра социалистически яхь яьржай укх шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Валови продукци арахецара цхьайтта бетта план 103,1 процент кхоачаш а еш, планах лаьрхIачул совгIа арахийцад 1385 тонн сортах дола хьоари 393 тонн комбикорми. Арахецача продукцега дIадодар лохдарахи къахьегама овсарле лакхъярахи духхьала итт бетта 80,3 эзар сом кходаьд барт тайнача завода коллективо. ХIаьта хIара болх беча сага лоархIаш къахьегама овсарле 2,9 процент лакхъеннай.

Завода цехашта юкъе керттера цех я Мальсагов Идриса кулгалду технологически цех. Хьинаре къахьегаш я из коллектив. Цехе еррига 4 смена я. Цар шоашта юкъе социалистически яхь йоаржаяьй. ХIара итт ди даьлча итогаш ю баьча балха. ДикагIа хьокхамаш даьча смена «хьалха латта смена» яха цIе вымпел лу. Цул совгIа хIара бутт чакхбаьлча а ю цар баьча балха итогаш. Иштта яьржача социалистически яхьо дика новкъостал ду лакха технико-экономически хьокхамаш дахара. Кердадари дикагIдари даим балха юкъекхухь заводе. Яьржача яхье керте латт партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш.

Балха тIа хьалха латташ хьайоагIа Камурзоев Iалауддина кулгалдеча бригада коллектив. «ДукхагIеи дикагIеи арахеца хьоар» яхача девизах болх беш я из барт тайна коллектив. Дика къахьегаш ба слесарь Пугоев Махьмад, хьоар ловса болхло Нурулина Роза, вальцовая Батырова Лида, кхыбараш. Шоай сменни нормаш 105—110 процент кхоачашъю царех хIаране.

Арахецача хьоара дикал лакхъяра боккха къовсам лоаттабу завода лаборанткаша. Болх дика барах, анализаш нийса ярах цар вIаштIехьдаьннад планах лаьрхIачул 1-ча сорта хьоара дикал 0,09 процент лакхъе, хIаьта II-ча сорта дикал 0,12 процент лакхъе. Вокх дерригача продукце дикала хьокхамашка хьежача массадолча сортах дола хьоар стандартни да. Из эггара хьалха боккхагIа болча лаборанткай Ужахова Сонеи Шалько Тамареи, иштта сменни лаборантка Гиреева Маретеи болх дика бар да.

Ткъаь кхоалагIча съезда сийна вахте а этта арахеца продукци дукхагIа а дикагIа а хилийтара хьинаре къахьег завода болхлоша. Укх шера план 25 декабре кхоачаш а яь, планал совгIа эзараш сомаш мах бола продукци арахеца лерхI цар.

М. СОЛСБИКОВ.

ХЬУН БОАХАМА ГIУЛАКХАШ

Укх шера ха-оттама хьалаш чIоагIа хала хиннадале а цхьайтта бетта план толамца кхоачашйир Ведана хьун боахама къахьегамхоша.

Хьун материалашта реализаци ярахи, царна говзалца сортировка ярахи 5,6 эзар сом кходаьд хьун боахама коллективо.

Хадданза шоай заданеш кхоачаш а еш хьинаре къахьег болхлоша Мунашев Хьамида, Маузова Амната, Исмаилова Шарпуса, Эрзанукаев Эдика, Кагиров Канташа, кхычар.

Дика гIулакх дIадоладаьд дукха ха йоацаш Орджоникидзе цIерахча колхозе бахача наха. Цар дага а баьнна хIара сага тIадиллад хьу лорае, цун кхом бе, цудухьа цар участкера цу хана денз вIалла йовц хьу.

КПСС ткъаь кхоалагIа съезд хьаеллаш 1966 шера цхьоалагIча квартала план кхоачашъе социалистически декхараш тIаийцад боахама къахьегамхоша.

С. УСАЕВ,
Ведана хьун боахама директор.

КЕРДА БIАЬ ЗАВОДИ ФАБРИКЕИ

ДОНЕЦК, 2 декабрь. (ТАСС). ГIишлошъераша селхан комплексни тохкамаш де дIаделар «Бутовская-глубокая» яхача шахта кхоалагIча, тIеххьарча, аргIан гIирсаш. Шера 1.200 эзар тонн кIор баккха могаргдолаш яьй из хIанз.

Укх семилетке Донецки областе бIоалагIа промышленни предприяти хьалъярца йистейоал Макеевке гIирсаш хьалдара список. Уж да болх беш йолча заводашкеи фабрикашкеи хьалъяь домнаши мартенаши, прокатни станаш а цехаш а йоацаш. Болх бе йолаеннарех я Дай - мехка коксохиме флагман — Авдеевски завод. Артемовске хьалъяь яьннай Европе йоккхагIчарех йола шампански чхьагIараш ду завод.

Керда заводаши фабрикаши болх бе йолаялийтарца еза-йоккхача промышленноста традиционни доакъош долаш йола область Донбассе ца хинна продукци тела йолаеннай союзни рынкана: кабель а трикотаж а, автомобильни шинаши мIад йоаккха средстваши.

Цу Кулумбийски бераштa хац берий ха мишта хул. Царна ловза ха яц. Къе саг ший сесагаца заводе е фабрике шоашта юача хIаманна ахчилг даккха бахача, йиIигаша баракъаш дутт, цIа цIендеш лостам бу, тиша баракъаш хIама туллаш тег.

ТАСС фотохроника.

МАССАЗА НАХАЦА

Михо йоагаь юхь а йолаш юкъерча дегIара ха яха саг ва Павел Андреевич Попов — Грозненски химически комбината машинист-машиннаькъахо. Сийлахь - боккха Дай-мехка тIом чакхбаьнначул тIехьагIа тайп-тайпара балхаш а даь бархI шу хьалха комбинате балха вера Павел Андреевич Попов.

— Складе болх бе гIоргвий хьо,— аьнна хаьттар цунга кадрай отделе. Раьза воацаш корта оагабир Павел Андреевича. — Со дукхагIа къахьега дезача гIоргва. Транспортни цехе балха хьожавир из. ХьалхагIа сцепщик вар. ХIанз производства кол ухкача машиннаькъашка бIаргагу йиш яр вагонаштеи цистернаштеи юкъе лелаш вола кадай саг. Сихха хьа а къоастаеш формировать дора цо вагонаш. Масса а хана сагийна, дIатIахьежача кадай воацаш хетача саго — чIоагIа сиха бора ший болх.

1958-ча шера машиннаькъа технически школе ший говзал лакхъе деша вахийтар нов. Попов. ТIехдика школа йисте а яьккха машинист а хинна цехе юхавера из. Дика машинист хилар Павел Андреевичах. Технически нийса пайда эц цо паровозах, цунга ремонт ца еш дукхагIа болх байт. Нагахьа санна хьалхагIа паровоза ремонт е езаш хилча из локомотивни депо дIа а йиге ремонт йора, хIаьта хIанз машинисташа шоаш ю из ремонт. Цу гIулакхо вIаштIехьдоалийт технически гIулакх дарга дIадодар кIезигде, ремонт яра балхаш сихде.

Цехе хIама довза, тахка саг хиларах тарра дIавайзав Павел Андреевич ше. Ший беррига низ цеха болх тоабара тIабохийт цо.

Нагахьа санна балхах мукъа болча хана болхлой гулбелча цига цо дувцаш хьахаза йиш я пайдане къамаьлаш. Масса а хана цунна гонахьа го бийя хул болхлой. ЧIоагIа безаме, сакъердаме хIамаш дувц Павел Андреевича. ХIанз коммуниста еча беседай керттера тема КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш я, уж цо вахара юкъейоалае новкъостал ду.

Цул совгIа, хьинаре дакъа лоац Павел Андреевича общественни вахаре. Миччахьа ше эшаш ва, аьнна хийттача къахьега, новкъостал де воагIа нов. Попов. Цудухьа, хержав из дукха ха йоацаш цеха коммунисташа — партийни организаце секретаралла.

Н. ОЛИМПИЕВ.

Мехкдаьттеи гази яккхар дегIаух

КПСС ЦК ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ — вахаре

КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеша маяххара эргабоаккх шоай болх «Грознефть» объединенена чуйоагIача мехкдаьтта промыслай коллективаша. Ерригача торонех пайда эц мехкдаьттахоша хьадоаккха мехкдаьттеи гази дукхагIа хилийтара.

1980 шу тIакхоачаш 690—710 миллион тонн мехкдаьттеи 680—720 миллиард кубометр гази яккха декхар оттадаьд мехка мехкдаьтта промышленноста болхлошта хьалхашка КПСС XXII-ча съездо. Из декхар кхоачашдеча лоадам бола дакъа лаца дезаш ба Къилбаседа Кавказа мехкдаьттахой, къаьстта Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахой.

Мехкдаьттеи гази йоаккхилга лакхдеча, мехкдаьтта промышленность дегIайоалаеча боккхача лоархIаме ба геологий болх. Укх тIеххьарча шерашка геологически геофизически тохкамаш деш, дуккха поисковни балхаш деш, керттердар, тохкама кIоарга скважинаш йоахаш, геологаша къахьегарах дикка дегIайоалае йиш хилар республика мехкдаьтта промышленность.

Геолого-тохкама балхий хьакъе укх тIеххьарча итт шера, лоадам боллаш хувцамаш хиннад. Нагахьа санна 1955 шера тохкама бурув тохара керттера объект кIоарга доацаш дадача третични хана, карагано-чокракски, майкопски тIоанашта бурув тохар хиннадале, укх тIеххьарча итт шера дукхагIа бурув тох мезозойски, эггара хьалхарча аргIана дикка кIоарга доахкача лохерча мела тIоанашта. 1955 шера юккъера кIоарга тоха бурув 2550 метр мара ца хиннача хIанз 3850 метр да. Укх шера тохкама яьха скважинаш 4400 метр (Карабулак—Ачалкхе), 5500 метр (Галюгаевски) яр. Мезозойски ханарча тIоанашкара мехкдаьтта лахара техад иштта кIоарга бурув. 1956 шера йоккха дебит йола кIедж етташ доагIа мехкдаьтта Карабулаке—Ачалкхе гучадаккхаро йиш хилийтар мехкдаьтта лохаш бурув тохара болх Заманкуле, МалгIабике — Вознесенске, Iаьлий—Юрта, Серноводске, Хаян-Керте, Старогрозненски, Октябрьски районашка, кхычахьа дIаболабе.

ХIанз укх сахьате мехкдаьтта лохаш бурув тохаш 25 моттиг я, царех 23-нахьа мезозоя, — лакхерча, лохерча мела, юрски тIоанашка а тохаш. Лакхерча мела тIоанашка мехкдаьтта хилар гучадаьннад. 280—350 метр сома известнякий низ бола мехкдаьтта тIоа ба гучабаьнна.

1955—1965 шерашка гуча а даьккха, промышленни дакхха доладаьд мехкдаьтта: Карабулаке—Ачалкхе, Заманкуле, МалгIабике—Вознесенске, Iаьлий—Юрта, Хаян-Керте. Промышленни мехкдаьтта доаллаш хилар гучадаьннад Эльдарове, Старогрозненски, Ахловски, Орлине, хIаьта газоконденсат Беноя районе. Цу моттигашка дIахо а мехкдаьтта лохаш бурув детт.

Дукха мехкдаьтта доал кIоарга ухкача лохерча мела тIоанашка. Лохерча мела тIоанашкара мехкдаьтта гуча а даькха, промышленни хьадоаккхаш да хIанз МалгIабика - Вознесенски районе. Иштта тIоанашкара мехкдаьтта гучадавннад Заманкуле а, цига дIахо мехкдаьтта лохаш да.

Къаьстта дукха мехкдаьтта доал юрски тIоанашка. Уж 5000—6000 метр кIоарга ухкаш хиларах, царна тIакхача хала да. ХIанз укх сахьата царна тIакхоачаш скважинаш яьхаяц шолжа довкъашка мара (Карабулак-Ачалкхе, Заманкул). Тохкам баь хьежача Заманкулерча № 46 йолча скважине шийца газ йола мехкдаьтта даьккхар.

1955 шера денз 1965 шерага кхаччалца йолча хана 32 объекта тохкама бурув техад, царех 29 мезозойски тIоанашта а тохаш. Цу хана 1264 эзар метр бурув техар, царех 956 эзар метр мезозойски тIоанашка а тохаш. Иштта бурув тохаш мехкдаьтта доалла 20 моттиг гучаяьннай, царех 16 мезозойски тIоанашка а йоалаш. Промышленни мехкдаьтта даккха 7 моттиг дIаеннай, царех 5 мезозойски тIоанашкара мехкдаьтта доаккхар а йолаш.

Йолаш йолча даннеша хьахьокх цу тIоанашкара дуккха мехкдаьтта даккха йиш хилар. Из бахьан долаш 1955 шера доаккхаш хинначул укх шера 4-зза дукхагIа мехкдаьтта доаккх. Цу хана чухь мехкдаьтта запасаш тIакхетарах ерригача объединене гIоллара запасаш 2,5-зза дукхагIа хиннай. Запасаш керттерча даькъе лакхъеннай мелови тIоанашкара мехкдаьтта лахарах.

Укх хьатIадоагIача пхе шера мехкдаьтта дукхагIа даккха лерхI. 1966 шера йиш йолаш да 1970 шера даккха лерхIар миссел дукха мехкдаьтта даккха. Из даккха йиш хургья МалгIабике—Вознесенске, Iаьлий-Юрта, Карабулак-Ачалкхе, Заманкуле, Хаян-Керте лакхерча мела тIоанашкара а хIаьта хIанз укх сахьата Эльдарове, Старогрозненски районе а мехкдаьтта даккха доладара чотах. Пхе шера гучаяха лерхIа мехкдаьтта запасаш 1965 шера йолаш ерий 82 процент я. Эггара дукхагIа гучаяха лерхI уж МалгIабике—Вознесенске, хIана аьлча мехкдаьтта запасашка диллача эггара перспективнегIа я из. Мехкдаьтта запасаш тIакхетача боккха лоархIам болаш хургда мехкдаьтта лохаш Старогрозненски, Эльдарове, Октябрьски, Гудермесе, Брагунашка лакхерча мела тIоанашкеи Заманкуле лохерча мела тIоанашкеи бурув тохилга. Доаккхаш йола мехкдаьтта а цунца йоагIа газ а иштта тIакхетийтара берригача мехкдаьттахой коллектива низ тIабахийта а творчески инициатива йолаш болх бе а безаргба.

Бурув тохара чоалханерча хьалашка, 4000—5500 метр кIоарга дадача тIоанашкара мехкдаьтта лаха дезаро дIадехаргда бурув тохара балхаш технически хьакъе цIенхаштта эргадоахилга, тохкам бара скважинаш яхара методаши технологии эргаяьккха тоаелга, цар конструкцеш а уж караерзаяра методаш а дикагIа хулийтилга.

Мехкдаьтта лохаш скважинаш яха дIахо а бурув тохара эффективность лакхъеча боккхача лоархIаме ба Грозненски геофизикаш мехкдаьттеи гази лахара геофизически методаш эргаяьха тоаелга, мехкдаьттеи гази йоаллача моттигий запасаш мел я хара боккха лоархIам болаш да керда методаш оттаеча продуктивни породийи кхыча параметрийи коллекторски свойстваш къоастаяр.

Мехкдаьттеи гази лохаш бурув тохара балхаш нийссача новкъа дерзадеча а цо эффективность лакхъеча а кIезига лоархIам болаш дац Iилма-тохкама организацеша ду балхаш а.

ТIагIертта ерригача мехкдаьттахой коллективо творчески къа а хьегаш мара чакхдоаккхалургдац хьатIадоагIача пхе шера мехкдаьттеи гази дукхагIа яккхара декхар.

Д. ТОЛКАЧЕВ,
«Грознефта» объединене геологически отдела начальник.
Н. СТАТНИКОВА,
цу объединене геологически отдела йоккхагIйола геолог.

Мехка гIолла

КМА КЕРДА РУЗКЪА

ГУБКИН. (Белгородски область), (ТАСС). Электротехнически болаташ лоаладарген ферросплавашкен додаш дола губчати аьшк даьккхад КМА проблемаш тохкаш болча Iилма-тохкама института болхлоша Курски магнитни аномале рудашта юкъера.

Электротехнически болаташ эш электроника, радиотехника, автоматика, телемеханика дегIайоалаяра, электропередачаш гаьнна дIаахийтара, кхыча гIулакхашта.

●

МЕЦАЧА АРАРА ДУГА

ГУЛИСТАН. (ТАСС). Сырь-Дарья яхача хик аьрда берда йистера керда наступлени йолаяьй мецача аренна. Из еш баьраш дуга кхедераш ба. «Сырдарьинский» яхача кердача целинни совхозо карадерзадаьча хий дехкача 2700 гектар долча эрий даьдача лаьтташа укх шера эггара хьалха боккха хьувкъам бешиаб. Цу маьхерча ялата ялх эзар тонн ехкай пачхаьлкхенга. Цхы тIа а ах миллион сом совгIа пайда баьннаб совхоза.

ХIанз укхаза ткъеста километр дIаьха канал доаккхаш а хIара секунда 30 кубометр хий тергдолаш йола насосни станци хьалъеш а латт. Цо йиш хулийтаргья хьатIадоагIача шера кхы а эрий дадача лаьттай массехк гектара тIа хий дахийта.

●

ТАТА ДОАЦА ТРАНСПОРТЕР

МОСКВА. (ТАСС). Эзар совгIча предприяте шоайцига юкъеяхьа лаьрхIад Серго Орджоникидзе цIерахча станокаш еча Московски завода инженераша М. Логиней Б. Широкинскеи хьаяь тата доаца транспортер.

Металлах оатхалаш еча станокашта чуоттаяьча аттача механизмо сиха IоцIенду дIарлатилгаш.

Завода инженерий инициативах автоматически линешка пайда эцара хьаяьй йоккха тата доаца транспортер.

●

КУБАНЦАША ДIАДОЛАДАЬ ГIУЛАКХ ХЬАЛ А ЛОАЦАШ

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС). Приморья дуга кхашкарча чIегилгаш тIара дIаяхай тIеххьара комбайнаш. Маьхера кхачан культура еррига а чуийца яьннай 8103 гектара тIара.

Даубихински совхозе, кубанцаша дIадоладаь гIулакх хьал а лаьца, дуга кхедара звеньевой система юкъейоалаяь ер шоллагIа шу да. Пачхаьлкхенна дуга дIадалара план хьалхал хьалха кхоачашъяьй совхозо. Цхьаццайолча участкашкара ткъаь итт центнерага кхаччалца фуалдаьккхача дуга яьккхай укхаза.

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЯХАРАИ КИЙЧЪЯРАИ—ТЕРКО ДУКХАГIА

Колхозийи совхозийи фермай болхлой республикански совещанера

2 декабре хиннача Нохч-ГIалгIайчен хьайбай боахама болхлой совещане «1965 шера 10 бетта республика хьайбаш леладераша баьча балха итогийи доахан дика Iангара дахара декхарийи хьакъехьа» доклад йир республика юрта боахама министра нов. **Илюхина.**

Докладчика белгалдаьккхар, ер шу юрта боахама къахьегамхошта белгалдаьнна хилар. КПСС мартовски Пленума решенеш кхоачаш а еш, шоай деррига низаш юртбоахама балхаш дикагIа вIаштIехьдаьха чакхдахара, колхозийи совхозийи производство айяра, паччахьалкхенга лаьттанцара йоалеи хьайбайи продукташ дукхагIа йохкара тIадерзадаьд цар.

Фермашкарча къахьегамхоша дукха къахьийгад хьайбай боахам дегIабоалабара гIулакхна тIехьадиса хилар дIадаккхара.

Доахаш коа тIара оалхазараши дукхагIа хилара нийсса лакхъеннай цар продуктивность а. Юкъарча Iулацара детта доахан 2,4 эзар бежан е 6 процент дукхагIа хиннад, юкъера лаьрхIача хIара кхоабача Iаттагара йоаккха шура 52 килограмм дукхагIа хиннай, цу тайппара шура дукхагIа яьккхай 11 процент. Дулх 2 процент, фуаш 21 процент дукхагIа даьхад дIадахача шера цу ханаца нийсдича. Колхозаша толаме кхоачашъяьй паччахьалкхенга дулх, шура, фуаш дохкара ийс бетта плани тха дохкара шера плани.

Укх шера ийс бетта баьча балха итогех хьайбай продукташ дукхагIа яхареи паччахьалкхенга йохкареи гIулакха дика толамаш дахарах РСФСР Министрий Советои ВЦСПС-ои вай республикана Российски Федераце республикашта, краяшта, облашта юкъе яьржача социалистически яхье шоллагIа моттиг а хьожаяьй, пхи эзар сом ахчан премии а еннай.

ХIанз, цIаккха а ца ийшача тайпара чIоагIа, керда низаш эш даьха толамаш дIачIоагIдара, юкъарча доаханга Iа дика даккхийтара, оттаяь план — 1966 шера хьайбай продукташ эцара паччахьалкхен заказ кхоачашдара.

Юртбоахама продукташ дукхагIа яхареи кийчъяреи паччахьалкхен планаши социалистически декхараши кхоачашдара гIулакхна укх шера дика хьокхам тел Наурски, Грозненски, Сунженски, Урус-Мартана районий юртбоахама къахьегамхоша.

Ерригача республике йовзаш я «Победа» яха сунженски кол[illegible] (председатель В. И. Емельянов). Цу юртбоахама артела колхозхоша ханал хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенга дулх, фуаш, тха дохкара план-заказ, хIаьта хIанз планал совгIа продукци йохкаш ба.

Грозненски крекинг-завода коллективо дIадоладаь дика гIулакх хьал а лоацаш, Грозненски района совхозий болхлоша эггара хьалха парте XXIII-ча съезда сийна яхь а лаьцай, масса тайпа хьайбай продукци паччахьалкхенга йохкара шера план 10-ча декабре кхоачашъе а кхы тIа а 70 тонн дулх, 1000 тонн шура, 400 эзар фуъ дохка а аьнна декхараш тIа а ийцар.

Юкъарча хьайбай продуктивность лакхъе ховш бола башха дика болхлой ба республике.

Наурски района Ленина цIерахча колхозерча доярка Лукманова Зинас укх шера 10 бетта хIара Iаттагара кхо эзар килограмм совгIа шура яьккхай, «Назрановский» совхозерча доярка Барахоева Лемкас — кхо эзар килограмм гаргга. Башха дика къахьегаш бола дояркаш дукха ба кхыча районий боахамашка а. Хьалхара шу хиннa Iац племенной жа леладеча Шелковской совхоза воккхагIа волча жа Iуй Социалистически Къахьегама Турпала Эсмухамбетов Наурде бригада жа леладераша лаьпача социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю. Укх шера цу бригаде хIара бIаь жийна тIехьа 143 Iаьхар кхебаьб, хIара устагIанна тIера 7,4 килограмм тха даьккхад. ХIара шера дика толамаш доах «Червленский» колхозерча нов. П. Г. Черепина жа Iуй бригадо. Цу бригадо хIара бIаь жийна тIехьа 119 Iаьхар а кхебаьб, хIара устагIанна тIера 5,2 килограмм тха а даьккхад. Iаьсий кхедара гIулакха йоккха опыт йолаш я Наурски района Ленина цIерахча колхозера телятница Вера Герасимовна Быканова. Массе а тайпа группаех долча Iаьсашта юкъера лаьрхIача хIара деннеи бийсаннеи тIакхеташ хинна дулх 950 грамм дар.

Шелковской района Ленина цIерахча колхоза йоккхагIа йолча птичница Кравченко Мария Тимофеевнас кулгалдеча оалхазарий ферма коллективо ханал хьалха 117,5 процент кхоачашъяьй фуаш гулдара шера план. Юртбоахама шу хьокхамаш дика долаш чакхдоаккхаш боахк «Ермоловский», «Джалка», «Горец» яхача совхозий, Грозненски района 1 Мая цIерахча колхоза, кхычахьара оалхазараш леладераш. Геттара дика толам баьккхаб «Джалка» совхозерча птичницас Аюбова Шумиста. Укх шера 10 бетта хIара яхкача котама тIехьара цо гулдаьд 170 фуъ.

Хьалха латтача боахамийи производстве хьалха латтарийи хьокхамаш лакха хиларо хьахьокх хьайбай-продукташ дукхагIа яхара вай доккхий толамаши кхоачамаши хилар. Цхьабакъда, йоах докладчика, аьттув болаш йолча торонех дукхахча колхозашеи совхозашеи пайда геттара кIезига эц. Дохан дебадарен хьайбай продукташ дукхагIа яхареи темпаш республика бIарчча хьайийцача ворхI шера плана заданел дикка тIехьайисай. Вай даим диц ца луш хила деза воаш хьайбай продукташ геттара кIезига йоахаш хилар. Цудухьа эггара хьалха вай дувца деза воай геттара дукха кхоачамбоацараш, тIехьадиса хилар дIадаккхара, 1966 шера а дIахорча шерашка а хьайбай продукташ йохкара паччахьалкхен план-заказ кхоачандергдола тешшамера база вIашагIйоллара чакхдIахьанза дергдоаца гIулакхаш.

Аьлча сов хургдац, хIанз йолаш йолча производственни торонашка диллача, духхьа хьайбай боахаме йоагIаш йола порядок оттаяра чотах хIанз шоаш йоахачул 1,5—2-зза дукхагIа хьайбай продукташ яха йиш йолаш вай республика колхозаши совхозаши хилар. Долла хIама а нахах тийша да, боахама кулгалдара боарамга хьежжа, колхозийи совхозийи кулгалхоштеи специалисташтеи хьайбай боахамга бокъонца хьажа харгеи ларгеи хьежжа да.

Халахете а, республика дукхача колхозийи совхозийи хьайбай продуктивность хIанз а геттара лохача боараме я. Вай ба чIоагIача паччахьалкхен планах закон ца хеташ бола кулгалхой, хIаьта долаш дола доккхий кхоачамбоацараш хьахилийтар бехктокхам ца хетари доал ца дари мара кхы хIама дац. Доклада тIа чIоагIа критика ю «Самашкинский» совхоза (директор нов. Дышниев), Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза (директор нов. Арапиев) кулгалхошта.

Хьайбай боахам эсала дегIаахара керттера бахьан да хьайбашта доакъараш ца тоъари белокий кхоачам ца хилари, се доахан дукха Iахар дисари хьайбай боахамерча балхашта механизаци кIезига яь хилари. Боахама кулгалхой, районни юрта боахама производственни управленей юкъмоттигера уйла тIайохийташ хила деза доакъарий база чIоагIъелга. Кхы гаьна ца йоалийташ къоастае еза хIара боахамера дIаювча хIамай структура, лаьттанцара йоала продукташ паччахьалкхенна дIаялара планаш кхоачашъяра нийсса, хьайбай боахама мел эш гIожа, моша, концентрированни доакъараш Iалашдергдолча тайпара оттае еза из.

ЧIоагIа доакъарий база вIашагIйоллара дешашта чIоагIа уйла тIайохийт Наурски района «Россия» яхача колхозе (председатель нов. И. Ф. Демченко). Колхозо бурунашка баьцаш дукхагIа дIа а йийна, дукха моша доакъари йоли кийчъяьй. Дикка дукхагIа дIайийнай эспарцет, судански буц, вIашагIъэдаь викокIа. Укх шера июль бетта бIаь гектара тIа дIайийра «Имеретински гибрид» яхача сортах йола хьажкIаш. ХIара гектара тIара даьккхар 450 центнер моша доакъар. Цу участке лаьттанца тIоадал соцаеш а шозза вегетационни а хий диллад, хIара гектара тIа 20 тонни а йолаш органически удобренеш тийсай.

«Терский» яхача совхозе «Гибрид кормовой-2» яхача сортах йола сорго дIайийначa кхашкара хIара гектара тIара 209 центнер моша доакъар а 38 центнер ялат а даьккхар.

Доакъарий база чIоагIъеш дукха болх баьб № 1 йолча шурий совхозе, мошача доакъарийна лаьрхIа бобови культураща вIашагIа а эдий мара дIадец укхаза гуйран ялаташ, вIаштIехьдаьккхад витаминаш йоахкача баьцех хьоар доахилга комбинированни силос кийчъелга. Хьайбай боахам айбар духьа лоаттабу къовсам хьайбаш леладераша лоаттабаь ца Iеш, кхаш леладераша а механизатораша а лоаттабе беза. Цар лоархIаме декхар кхоачашде, доахан доакъаращца Iалашде деза. Юххера а, хоалдадь дIадаккха деза силоса лаьрхIа хьажкIаш дIаера гIулакх бехктокхам ца хеташ леладелга, Iалашде деза хIара гектара тIара 350—400 центнер хьажкIаш а тIехьа моша гIад доаккхилга. Шелковской района колхозаша санна хиш дехкача лаьтташка дукхагIа дIае еза силоса лаьрхIа хьажкIаш, люцерна, эспарцет, кхыйола бобови культураш, теппаме лакха хилийта беза цар хьувкъам. Доакъарий база чIоагIъяра боккха кхоачам ба кхыча культураща юкъе гIолла а ка бола ялаташ чуийцачул тIехьагIа а культураш дIаер. Цхьабакъда, цхьадолча боахамаша вIалла теркал а бац из кхоачам, вIалла обработка а яц цу культураща, цудухьа хьувкъам а лоха хул. Юха а дIайолае еза фермашта гонахьара севообороташ, къаьстта вIашагIйохка еза доакъараш кийчду звенош, царна эшшача боараме яла еза машинаш, инвентарь, транспорт, цу звеноштa тIахьожаш бригадираши фермай заведующеши шоаш хила беза. ДиззагIа а пайданагIа а болх байта беза доакъараш кийчдеш йолча машинашкеи оборудованегеи. Ерригача колхозашкеи совхозашкеи силос хьакхарчаштеи коа тIарча оалхазараштеи вIашагIа а эаь йоллилга, доакъарех микроэлементаш, доакъара дрожжеш, химически веществаш, тайптайпара антибиотикаши биостимуляторaши еттилга вIаштIехьдаккха деза.

Доакъарий база чIоагIъяра нийсса овлангара деназ эргабаккха беза вай хьайбай фермашта механизаци яра болх. ДIахо кхы сатоха йиш йолаш дац механизмаш «Сельхозтехника» складашка ядаш е хIама ца а деш боахамашка латташ дола а хIаьта фермашкара хала балхаш кулгашца деш а дола гIулакх. Хьайбай боахамерча балхашта комплексни механизаци яр, производствана специализаци яр, производство промышленни ларда тIа оттаяр доккхеи лоархIамереи паччахьалкхен гIулакх да. Из доккхача, юрта боахама интенсификаци яра декхарах керттера дакъа да. Геттара харцахьа лархIа деза хьайбай боахамерча халача балхашта механизаци яра дешаш практически кхоачаш ца деш Iийнача боахамий кулгалхоша, специалисташа леладу гIулакхаш.

Докладчика дIахо йоах: 1966 шера воай деррига низаш тIадахийта деза вай шура яккхара тIехьадиса хилар цIендаь дIадаккхара. Дукхалга диллача а продукци яккхарга диллача а вай республике доккхагIа дола дакъа лоац доахана, хIаьта дIахо йодача хана а керттера моттиг лоацаш хила деза уж колхозийи совхозийи хьайбай боахаме. Эггара хьалха данза даргдоацар да детта доахан дебаделга, уж Iахар ца дусийтилга, хIара 100 Iаттаи шинарийнеи тIехьа 96—100 Iасилг кхеделга.

Детта доахан дебадара, доахана фу тоадара гIулакха боккхача лоархIаме ба племенной зоотехнически болх. Зоотехникий, техникий-осеменаторий кадраш вIашагIтехачеи искусственни осеменене пункташ кийчъяьчеи боахамашка шерра-шерра хIара Iатта тIехьа цхьацца Iаса кхеду, хIаьта етт Iахар бисар яхар фуд а хац. Доахан дебаделга вIаштIехьдаккхар искусственни осеменене гIулакх дика дIаоттадар — из да районни юрта боахама производственни управленей, колхозий, совхозий хьайбаш леладерий, кулгалхой керттерча декхарех цаI.

Доккхий декхараш латт, йоах дIахо нов. Илюхина, республика хьайбай боахамашкарча болхлошта хьалхашка, дулх дукхагIа даккхара гIулакха. 1966—1970 шерашка хьайбай продукташ кийчъяра оттаяьча планага хьежжа республика боахамаш декхарийла да паччахьалкхенга 1970 шера укх шерарчул 25 процент дукхагIа дулх дохка.

Дулх дукхагIа даккхара даькъе доккха дакъа лаца деза вайцига хьакхарч лелаяро. Дукха рузкъа дахийтад цу гIулакхага, вIашагIъехкай хьакхарч лелаю йоккхий фермаш, хIаьта хIанз мел эш торонаш я хьакхий дулх сихха дукхагIа доаккхилга Iалашдара. Халахете а, цу торонех пайда геттара во эц дукхача боахамашка. Цудухьа хIанззе а денз массанахьа хьежа чакхдовла деза хьакхарч лелаяра гIулакх малагIча хьала тIа да, практически гIулакхаш чакхдаха деза цунах боала пайда совбаккхара.

Республико дукха дулх даккха деза доахани жаи чуоттадаь а доажадеш а дикагIа кхабара чотах. Укхаза а да вай тоъал кхоачамбоанараш. Масала, укх шера ийс бетта колхозашеи совхозашеи паччахьалкхенга дехкача дулхах 24 процент гIийлача хьайбай дулх дар.

Укх тIеххьарча хана кхы а телхад чуоттадаьи доажадеши жа кхабара гIулакх. Аьлча кхоачамба колхозашеи совхозашеи дIаденнача жах 46 процент гIийлеи тищденнеи жа хилар.

Вай республикерча дукхача боахамий опыто хьахьокх, жа чуоттадаь кхабар дарегIа дулх дукхагIа даккхарга бода никъ хилар. Массе тайпа доахан дикагIа кхабара, деннеи бийсаннеи дулх дукхагIа тIадеттадалийтара, шерага даьнна доахан эзача 300 килограммал кIезигагIа доацаши 8—10 бутт ха яьнна дола кой 35 килограммал кIезигагIа доацаши дIателара, хIаьта хьакхарч дийна йолаш эзача 100 килограммал яйгIа йоацаш дIателара де дезар данза даргдац.

Коа тIара оалхазараш кхабара гIулакха цIенхаштта уйла тIаяхийта еза, кадращца фермаш чIоагIъе, оалхазараш леладерий квалификаци лакхъяра де дезар де, доакъарийцеи инвентарацеи фермаш Iалашъе еза районни юрта боахама производственни управленеша колхозийи совхозийи кулгалхошеи специалисташеи.

Диц де мегаргдац къахьегамхой шун тIа кхы а продукци лургйолаш дола Iамашка чкъаьрий леладара гIулакх а. СихагIа дIайолаялийта еза Ермоловски рыбопитомник, долаш дола Iамарч тоаде а керда дараш хьаде а деза.

Доклада тIа йоккха моттиг хетаяьй доаханга Iа дика даккхийтара дешашта.

Укх хана каст-каста лохлу хьайбай продуктивность. Деррига телхар фуд аьлча, из да массанахьа а кхоачамхиллал доакъараш кийчдаь ца хилар, деррига доакъараш доахана Iа доаккхаргдолчча хьатIа ца оазар, хIаьта дукхача колхозашкеи совхозашкеи хьайбай помещенеш хьалъяь а тоаяь а ца ялар. Дукха моттигаш я цхьадола доахан чудохка моттиг а йоацаш араюккъе латташ.

Укх шера цхьадолча боахамашка доаханна кхоачамхиллал доакъараши помещенеши йоацача хана, къаьстта уйла тIаяхийта еза тIехьаюсача фермашта. Дикача дас санна пайда эца беза доакъарах, эггара хьалха цIенхаштта учет а тIахьожам а оттабе беза уж дIаухийтача. Бокъонца волча дас, хьайбай фермерча хIара болхлочо машар бе йиш йолаш дац йол, ча, силос когаш тIабетташ йоаеш хилар, наьха доахана дохаду аргIаш, доаханна ханханнахьа доакъараш дехкац, хий меладац.

Ший къамаьл чакхдоаллаш докладчика йоах: дукха гIулакхаш да хьайбай боахамерча болхлошта хьалхашка латтараш. Хьалхарча квартале 4300 тонни дулх, 12 эзар тонни шура, 10 миллион фуъ дохка дезаш я республика. Цу гIулакха чIоагIа къахьега дезаргда хьайбаш леладерий. ХIанззе а дена хIара боахаме расчеташ е еза дулх кийчдара паччахьалкхен план малагIча доахана чотах а малагIча ханашка а кхоачашъергья, шуреи фуаши дохкилга мишта вIаштIехьдоаккхаргда хьожаш.

Юрта боахама къахьегамхой КПСС XXIII-ча съезда сийна къахьегама вахте увтташ латт яхаш хоза хоамаш ух республика массе миIингера. Шеко яц керда кхоачамаш гучадахара, доккха декхар — дулх, шура, фуаш, юрта боахама кхыйола продукташ дукхагIа йоахилгеи кийчъелгеи кхоачашдара царех бизагIа пайда эцара цунах доккха новкъостал хург хиларах.

Доклад йистельча пренеш хилар.

* * *

Лоаман колхозий гIулакхехи планехи дийцар совещане парте Ведана райкома секретара нов. **Ибриева.** КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъеш чIоагIа къахьегарах укх шера дукхагIа яьхар колхозхоша хьайбай продукташ, царга дIадодар лохдир, дика хьувкъадир дуга, коартолаш, баьца дaараш, лакхъеннай юртбоахама артелий доходаш, хургбола хьувкъама дика лард еллай, соахкарчул дикка дукхагIа кийчлаьд гIожа а моша а доакъар, дукхагIа да къахьегамах доагIар.

Боахама доакъоех эггара а перспективнегIеи доход дукхагIа йоагIашагIеи а хинна дIаттад районе жа леладелга. Бакъда, Iай дажа шаьра даьгIенаш ца хиларо новкъарле ю жа дебадара. СаьмуIашкарча 500 гектар хулача лаьтто пхьан колхоза хьашташ а кхоачашдац.

Лоаман колхозий экономика лакхъеча боккха лоархIам болаш да доахан дебадар, цар породни состав тоаяр, царна дулхаи шурийнеи лаьрхIа лостамаш деш специализаци яр. Цхьабакъда, цу гIулакха новкъарле ю лерттIа йола хьайбай помещенеш ца хиларо. Во латт фермашта механизацийи электрификацийи елга а. Фермашкара деррига балхаш кулгаца ду.

— Колхозий хьайбай боахам дегIабоалабара, экономика лакхъяра дешаш дувцаш, — аьлар Ибриева, — оаха дика кхетаду эггара хьалха из гIулакх кхоачашлар тхоаех, района партийни организацеех, берригача коммунистех, КПСС ЦК мартовскии сентябрьскии Пленумий решенеша дегаш ураоттадаьча наьха лакхденнача къахьегама хьинарах пайда эца царна харах тийша долга.

Района хьайбаш леладераша а берригача къахьегамхоша а тешам лу совещанена юкъе дакъа лоацараштa Коммунистически парте XXIII-ча съезда сийна шоаш тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара шоай низ, хьинар, шоашта ховр кходерг ца хиларах.

— Тха боахаме дулх даккхара керттерая я хьакхарч лелаю ферма, — аьлар ше къамаьл деш Грозненски шурий совхоза цIи хезача свиновода - механизатора нов. **Шарунова.** — Укх шера болх во баьбац цо. Пхе сагах латтача тха бригадо хIанззехьа паччахьалкхенна дIаденнад 5500 центнер хьакхий дулх, дорстаде чуоттадаьд кхы а 1600 хьайба. Укх гаргарча деношка дулха комбинате дIачулургда уж. Цар йиш хулийтаргья шера план кхоачашъе а цул тIех 500 центнер хьакхий дулх дIадала а.

Йоккхий группаш а яь лелаю хьакхарч бригадо, уж кхоабаш деча балхашта механизаци яьй, зоотехнико дIадехараш кхоачашду. Балха дикагIйола методаш юкъейоалаяро йиш хулийт къахьегама овсарле лакхъе а продукцега дIадодар лохде а.

Уж толамаш алхха ший бригадо даьхарг лерхIаш вац нов. Шарунов. Царех дикка дакъа доал механизаторий а кхашка болх берий а. Доакъара а кхыйола а культураш цар дика хьувкъаярах йилла йиш хиннай общественни хьайбай боахам дегIаахара эша чIоаггIа йола доакъарий база.

Балха тIа доккхий толамаш яьхад кхыболча совхоза хьайбаш леладераша а. Хьайбашта гIулакх дикагIа дарах, рацион тоаярах деттача доахана продуктивность лакхъеннай. ДIадахача шера совхозо паччахьалкхенга ехкар 35170 центнер шура, хIаьта укх шера 42300 центнер еннай. Из яккхарга дIадодар дикка лохденнад. Соахка хиначул 63 кепиг кIезигагIа дода шурий центнерага совхоза укх шера.

Совхозе эггара хьалха латт доярхаш ни. Амаеваи Абуязидоваи. Совхозе эггара дукхагIа шура яьккхай цар.

Дикка дукхагIа доаккх тхаи фуаши.

Толамаш во дац, бакъда, уж кхы а дикагIа хургдар цхьадола кхоачамбоацараш депаре. Цхьан деша теркам тIабохийт оратора. Совхозе хий тоъац. Ферме хий тIакхухьаш хIара денна болх бу 20 машино, цунга шера дIадода 100 эзар сом. Цу расходаша лакхду продукцега дIадодар.

Дукха хIама дIадода хий тIакхухьаш, из дIадахийтача артезански гIувнаш йоахаргъяр е хий дулларгдар. Цхьабакъда, хий дилла гIерташ цхьаккха а вац.

«Победа» яха Сунженски совхоз республике хьалха латта боахам ба. Цо хIанз толамца къовсам лоаттабу коммунистически къахьегама коллектива цIи яккхар тIехьа. Цо новкъостал ду юртбоахама артела шерагара шерага кхашкара хьувкъам а хьайбай продуктивность а лакхъе, экономика чIоагIъе. Лаьттанцеи хьайбай боахамеи лерттIа къахьега ховш дика болх беш дукха мастераш ба укхаза. Царех цаI я нов. **Кулагина.** Республика хьайбаш леладеча хьалха латтарий совещане трибуна тIа я из.

— Аз хьалкхеду зIамагIдола Iаьсий, — йоах цо. — ХIаьта из ха хьайбай эггар а халагIа а бехктокхамегIа а йола ха я. Цхьа гIалат Iа доалийте, хала хургда дика сиргIилг е шинар хьалкхеде. Цхьабакъда, гIалат ца далийта тарлургда, нагахьа саннa Iаьсий леладечоа ший гIулакх дукха деле, ден распорядок нийса лелайой, хьайбаш йоаггIача рационах кхоабе.

Иштта хьалкхеду ший Iаьсий Кулагина.

Iаьсашка дика хьежаш къахьегаро доккхий толамаш дахийтад цунга, сийленца дIайовзийтай цIи. Укх тIеххьарча шера бIаьш дола Iаьсий кхедаьд цо, цун группацара Iаса денна моттиг яц.

Укх тIеххьарча семилетка чакхйоалача шера къаьстта чIоагIа къахьег телятницас. 160—170 килограмм дозалга кхоачадеш хьал а кхедаь, 110 къона бежан дIаделар цо. Уж планах лерхIаш хиначул дукхагIа да. Дийнахь-бус Iаьса 550 грамм тIакхетийта езаш яр цун план, хIаьта Кулагинас 750—800 грамм тIакхетийтай. Духхьал ше тIаийца Iаьсашта дулх тIакхетийтара план тIехкхоачашъяьй цо, шу чакхдалалехьа кхы а 140—150 килограмм тIакхетийта а лерхI.

КIезига дакъа даллац цунах колхоза специалистий а. Къона хьайбаш кхабара рацион хIара бетта керда юхаоттаю цар, хьайбаш дикагIча тайпара хьалкхуврг долаш. Масала, хIанз 2—3 бутт баьннача Iаьсашта 1,1 килограмм силос, 2 килограмм йол, 0,5 килограмм концентрат лу. Цул совгIа рациона юкъейохийт минеральни подкормка, искусственни шура.

Хьайбаш лазар кхиттa цамогаш ца хилийта царга чIоагIа хьожаш ветеринарни лораш ба.

— Коммунистически къахьегама коллектива лакха цIи лелаеш я тха ферма, — йоах «Назрановский» совхоза Альти-Юртарча отделене шурий - товарни ферма бригадира нов. **Костоева.** Массехк шера шура яккхара план меттел, оаха тхоай социалистически декхараш а кхоачашду. Цу беркате традице тIара даьнадац тхо хIанз а. Iланах 5000 центнер йохка мара ца езача метта 6400 центнер шура ехкай оаха паччахьалкхенга. Паччахьалкхенга 1500 центнер шура йохка тIаийца социалистически декхар Советски Конституце Ди тIакхоачаш кхоачашдергда оаха.

— Коллективе хьахиннаб шоай гIулакха Iалаьмате дика мастераш. Царна юкъе ба республика цIи хеза дояркаш Барахоева Лемкаи Мальсагова Лемкаи. Социалистически яхье хьалха латт уж. Царца цхьан мугIаре дIаэттай Чегиева Лида а. Уж дояркаши хьайбашка хьежаш вола Калаев Тождини коллективе мел волчоа хьокхам телаш ва. Шоаш дика болх барал совгIа, шоай дика опыт кхычарна дIа а лу цар, йоккха дика влияни ю коллектива берригача балха.

Къамаьл даьчо белгалдаьккхар боахама хьайбаш леладеча берригача болхлоша къа дика хьегаш хилар. Укх шера совхозо паччахьалкхенга соахкарчул шура 50 проценти дулх 60 проценти дукхагIа дехкар.

Нов. **Исаева** даьча къамаьла керттера чулоацам Ножай-Юрта района Шерипов Асламбека цIерахча юртбоахама артела колхозхоша шоай общественни хьайбай боахам дегIабоалабара, хьайбаш дебадара еш йола йоакхо яр. Тешаргвола масалаш кхувлар цо.

ДIадахача шера 10 бетта хIара бахкача бIаь Iатта лоархIаш 37 Iаса мара даьдацар, хIаьта укх шера цу хана 72 Iаса даьд, уж дерригаш ца дойташ лора а даьд. Дулха леладу доахан лоаман даьгIенашка доажадеш дорстаделга дика вIаштIехьдаьккха да укх шера. шура дукхагIа йоаккх. Из бахьан долаш паччахьалкхенга шура йохка шера йоагIа план кхо бутт хьалха кхоачашъяьй. ХьатIадоагIача шера чотах хIанзле дукха шура ехкай паччахьалкхенга. Кхоачашъяь йоалаш латт дулх кийчдара план а.

Колхозо бIубенна дегIадоаладу боахама деррига доакъош, юкъекхувл болх дика баьрашта материальни поощрени яра гIулакх.

Колхоза правленеи цун партийни организацеи тешаме гIончий ба кхашкеи фермашкеи болх беш бола ударникаш. Царех ба дояркаш Гагиева Хавани, Имуллаева Зулпат, Iаьсий леладу Магомадова Элиса. Цар духьале йоацаш, шоашка маяххара, цIенача дегаца беш бола болх боахама ерригача коллективана хьокхам ба.

Республикански организацешкара новкъостал доацаш дIайоахалургйоаца халонаш а духьалъотт колхоза хьайбаш леладераштa. ДIадахача шера швецки фух дола шинараш доаладьдар. Шоашта могар дир хьайбаш леладераша уж хьалкхеде, ца дойта гIерташ. Цхьабакъда, лоамашкара климат мегаш хиланзар царна, цар продуктивность Iалаьмате лоха я. Колхозхоша дех лоаман климат дикагIа ловш дола аренцара цIе доахан Iалашдара шоашта новкъостал дар.

Трибуне я Сунженски района XIX-ча партъезда цIерахча колхоза коа тIара оалхазараш леладеча ферма заведующи нов. **Маковкина.** Юртбоахама артела хьайбаш леладераша КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш мишта кхоачашъю дувц цо.

Юртбоахама продукташ кийчъяра йола чIоагIа планаш оттаяьй, кийчъеча продуктай маьхаш лакхдаьд, колхозхой, хьалхле лелаерий юрта боахама специалистий творчески инициативана шерра никъ беннаб, йоах цо. Из бахьан боахама чура торонаш дикагIа лох колхозхоша, дукхагIа пайда эц царех. Из дарах юртбоахама артела хьайбай массе а тайпа продукташ кийчъяра паччахьалкхен план кхоачашъяьй, хIаьта шу чакхдалалца йолча хана планал совгIа дIаяла лерхI 200 тонн совгIа шура, 67 тонн дулх, 250000 совгIа фуаш.

Коа тIара оалхазараш леладерий толамаш а дикагIа да. ХIара яхкача котама кIалхара лаьрхIача хIанзехьа а 137 фуъ гулдаьд, ферма фуаш кийчдара шера йоагIа план кхоачашъяь яла йоал. Иштта чIоагIа безам болаш, иштта дика толамаш доахаш цIаккха а баьбац болх коа тIара оалхазараш леладераша. Къаьстта белгалъяьнна я царна юкъе О. В. Михайлова. Укх шера 11 бетта хIара яхкача котама кIалхара лерхIаш 140 фуъ гулдаьд цар.

Ферме механизаци юкъейоалаелга чIоагIа ледара хилара теркам тIабохийт нов. Маковкинас.

—Оаха деррига балхаш кулгаца ду, — йоах цо. — ТIаккха мишта хургья тха къахьегама овсарле лакха? Механизаци ца хилар чIоагIа Iаткъ коа тIарча оалхазарий продуктивноста а. Хьайбай фермашка комплексни механизаци юкъейоалаяра бола инженерно - технически болхлой бехктокхам лакхбар хьадех оаха. Цул совгIа, из ца хилча хьайбай боахам сихха дегIабоалабе, боахам рентабельно лелабе йиш яц. Комплексни механизаци йича шурийга, дулхага, фуашка дIадодар паччахьалкхено луча маьхал нийсса ах чухнахьа хургда, тIаккха фермаша доккхий пайдаш дергда.

Доккхий кхоачамбоацараш доллашехьа колхоза хьайбаш леладераша доккхий толамаш даьхад, бакъда, карагIдаьначох кхоачамбаь Iергдац тхо, йоах цо. КПСС XXIII-ча съезда даха мадоагIара накъдаха кийчлуш да тхо. ХIанз оаха съезда сийна тIаийца социалистически декхараш цун сийна яхь а лаьца кхоачашду.

Цхьадола толамаш даьхад укх шера Урус-Мартана района юртбоахама болхлоша. Районо республике хьалхарчаца кхоачашийр паччахьалкхенга ялат дохкара план. ХIаьта Урус-Мартана района хьайбаш леладераша хьайбай массе тайпа продукци йохкара итт бетта план кхоачашъяьй. Ханал хьалха кхоачашъяьй дулх, фуаш, тха кийчде шера йоагIа план.

Из хоам а баь, КПСС Урус-Мартана райкома секретара нов. **Габисова** аьлар, района совхозий гIулакхашка хьажаро гайтар: цар толамаш кхы а дикагIа хила йиш йолаш хиннилга, нагахьа санна шоашка хиннача торонех цар биза пайда ийцабаларе. Къайле йолаш мичад хIанз а боахама доал ца дара, общественни рузкъа бе - башха ца хетара, кхыметтел из дечкъадара, ца даьр даьд яхаш яздара, харцлера моттигаш нийслулга. Партийни, комсомольски, профсоюзни организацеша кхоачамболлаш пайда ийбац кхетама балха, поощрени яра, дикагIйола опыт йоаржаяра формаехи методехи.

ЦIенхашттара кхоачамбоацар да, йоах Габисова, масала, доахан, къаьстта дахка доахан ледара дебаш хилар, дахка доахан Iахара дусилга, доахан довлга. Лакха латт шурийга дIадодар. Масала, «Гехинский» совхозе планах центнер шурийга 13 соми 96 кепиги дIадаха дезача 23 соми 10 кепиги дIадахар.

Совхозни фермашка хин гIулакх хала латташ хиларах дувц оратора. Цо тешам лу, Урус-Мартана района хьайбаш леладераша, берригача юрта боахама къахьегамхоша а санна бахача наха дукхагIа продукташ кийчъяра шоаш кхоберг ца хиларах.

Юртбоахама производствана КПСС ЦК мартовски Пленума решенех даьннача доккхача беркатах дийцар Наурски района Ленина цIерахча колхоза председатела нов. **Лопатина.** Цу боккха лоархIам болча парте решенеша дог ура а оттадаь боахам дукхагIа кхетам болаш лелабе баьнаб колхозхой. дукхагIа я инициатива, хьисап. Цу гIулакхо дукха ца товш ший результаташ а елар. Укх шера колхозо массе тайпа продукци паччахьалкхенга йохкара план кхоачашъяьй. Фуна йолеи страховии фондаш чутайсай. чIоагIъеннай доакъара база. Хьалххехьа даьча лоархIамех, боахамга кхоачаргба 400 эзар сомал кIезигагIа боацаш пайда. Укх тIеххьарча пхе шера баьнна эггара тIехбола пайда ба из.

Юкъара толам боаккхача боккха лоархIам болаш ба колхозни производстве хьалха латтараш. Цар шоаш телача хьокхамца моллагIа а заданеш кхоачашъяра безам тIабохийт ерригача коллектива. ДикагIчарех я аьнна цIи йоаккх оратора Лукманова Зинай. Цо укх шера 11 бетта хIара кхоабача Iатта лерхIаш 3340 килограмм шура яьккхай. ДикагIча оагIорахьара ше гойт жа Iуно Колпиков Борис Егоровича а. Укх тIеххьарча кхаь шера хIара бIаь жийна тIехьара 118—130 Iаьхар кхебаьб цо, хIара устагIана тIера 5,8 — 7,8 килограмм тха даьккхад. Хьокхам телаш болхло я Вера Герасимовна Быкалова а. Кхаь шера ца долийташ 1374 Iаса хьалкхедаьд цо. Цун групперча Iаьсана дийнахь-бус юкъера лаьрхIача 700—900 грамм дулх тIакхийттад.

Толам баккхара новкъостал дир комплексни бригадаш хозрасчете яхаро а. Цунца увттаю планаши алапе фондах йола лимиташи яьча затраташка, валовой доходага, продукцега дIадодачунга хьежжа. Боахама доал дара юкъе дакъа лоац хIанз берригача колхозхоша, цу гIулакхо къахьегама овсарле лакхъярал совгIа продукцега дIадодар лох а ду.

Хьалха санна боахамеи цун подразделенейи балха результаташ доходах а йоацаш хьалдачеи объективни болчеи хьокхамца — цIена хьабоалача пайданца къоастабу хIанз, экономически болх кIоарга а беш.

ДикагIболча болхлошеи бIарчча хьайийцача берригача боахамеи даьха толамаш дийцачул тIехьагIа, нов. Лопатина дувц хьайбаш леладерий балха тIа дола цIенхашттара кхоачамбоацараш а.

— Тоаяь доакъара базеи дика хержа кадраши йоллашехь, — йоах цо, — колхозе хIанз а дукха къест хьайбаш. Юкъ-юкъе хьакхарч цамогаш хулаш моттигаш отт. Лакхлуш латт районера а республикера а ветеринарни служба, бакъда, цунах пайда кIезига-м боал.

Цо цIенхаштта бехке ю материально-технически снабжене организаци. Из бахьан долаш колхоза хьайбаш леладераш спецбарзкъашца, доахан дIадехка эшача мушашца, кулгах хьекхача гаташца, доенкашца Iалашбац.

Хьайбаш леладерий хьашташ кхоачашдара йоакхо еш ца хилара тешал ду укх хIамаша а. Укх шера колхоза лоам чу къоастаяь даьгIенаш пайда эцара хала яр. КIезига къахьеганзар хьайбаш леладераша хьайбашта дулх тIакхетийта гIерташ. Ена кхаьчар гуйра. Цхьадола доахан дулха комбинате дIадала дийзар, вожаш, — колхозе цIадоаладе. Уж дIадига транспорт хиланзар. 850 хьайба лаьла дIадига дийзар. Доккха зе даьлар цунах 40 тонн дулх тIера даьлар доаханна, хала къахьийга тIакхетийтадар из.

Иштта хIамаш хул республика кхыча колхозашкеи совхозашкеи. Мишта дIадоаккхаргда иштта зе хулга? Совещане дакъа лоацараштa бакъахьа хет лоам чу доахан дулха доадергдолаш дулха комбината пункт хьайийлача. Цар из дича пайдане хургдолаш лерхI, цу гIулакха итташ тоннаш хула дулх лургда.

ЧIоагIа ладийгIар совещане хиннараша Шелковской района Кирова цIерахча колхоза керттерча зоотехника нов. **Гриднева** даьча къамаьлага. Детта доахан дикка кIезигденнад тха, хIаьта шура дикка дукхагIа йоаккх.

Мишта хиннад из?

ДIадахача шера тха юртбоахама артелага дар доакъар дукха а дуаш, шура кIезига луш дола доахан. Колхозхоша брак а даь дукха дIаделар иштта дола доахан. Цар дуаш хинна доакъар юхедисача доахана делар. Из бахьан долаш шура дукхагIа тела доладелар доахан.

Цу колхозера эксперимент толамца чакхъьлар доаханга дика хьожаш хиларах, лазарашта духьал зоотехнико маяххара профилактически мероприятеш ярах.

Иштта опыт яьй республика кхыча боахамашка а. Бакъда, массанахьа а дика чакхъяьннаяц из. Цхьадолча боахамашка доахан кIезигдаларца чIоаггIа кIезигъелар йоаккхаш йола шура а. Из хилар цу колхозийи совхозийи кулгалхоша из бехктокхаме гIулакх теркал ца дарах, ветеринарни болхлошеи зоотехникашеи яхар гIожагIча тайпара цар толхадарах.

Нов. Гриднева йоах колхозашка шура яккхара торонех хIанз во пайда эц. Из да хьайбашта помещенеш хьалъелга ледара лелар бахьан долаш, фермашта механизаци елга эсала леларах. ХIанз а тIехьа дувц цар Iай шийлача хана хьайбаш чудохкара, хьайбаш леладерий къахьегам аттача баккхара дешаш.

ДIадахача шера «Чечингсельстрой» тресто укхаза хьалийр доахан чудоахкаду помещени. Юртбоахама специалисташа аьннадар гIишлошъерашка бIайха тхов бе беза. Цхьабакъда, гIишлонхоша из де тиганзар. Цудухьа помещени йолаш я, бакъда, цу чу доахан чулоаттаде йиш-м яц. Цу чу дац подвесной наькъаш, доахана доакъар дуллаш а уж латта моттиг цIенъеш а йола кхыйола приспособленеш.

— БIарчча шу да беш пайда боацаш тха кормозаправщик латта. «Сельхозтехника» инженераша гIалат дарах болх беш яц из, — йоах Гриднева ше къамаьл даь чакхвоалаш.

Совещане къамаьл дир КПСС обкома секретара нов. **Абубакарова.** Цо белгалдаьккхар республика хьайбаш леладерий балха тIехь цхьадола толамаш даьха хилар, дийцар цхьадола кхоачамбоацараши къоастаданза дола дешаши. Цо иштта белгалдаьккхар хьайбай боахама объединене продукци яккхарга дIадодар чIоагIа лакха хилар, фермашка халача балхашта механизаци яр ледара лелаш хилар. Дояркай къахьегам аттача боаккхаргболча механизмех цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи пайда эцац. Цхьадолча боахамаша дозал кIезига дола доахан дIател, из бахьан долаш шоашта зе а деш.

Хьайбаш леладераш тIахьийхар цо цар Iа даккхара еш йола кийчо чеккха йистеяккхара, доахан ца дойтара, уж гIел ца далийтара, доахана а коа тIарча оалхазарий а продуктивность лох ца ялийтара, цу гIулакхашта шоай низ ца кхобара. 1966 шера кхы а дукхагIа толамаш доахаргдолаш Iангара даха деза деррига хьайбаш, аьлар цо.

ОБЩЕСТВЕННОСТА НОВКЪОСТАЛЦА

Шн шу совгIа ха я хьинар долча нохчий кхалсаго — коммуниста Магомадова Алпатус Iаларой яхача гаьнарча лоаман юрта Совета кулгалду. 1959-ча шера денз цу Совета секретарь коммунист Абубакаров Ювсап ва.

Доккхеи бехктокхамеи декхараш да юрта Совета хьалхашка латтараш. Из дика кхетаду Совета кулгалхоша. Цудухьа, шоай берригаш низ болх тоабара тIабохит цар.

Ховш да, исполнительни комитетеи ерригача Советеи болх планах бича дикагIа лелилга. Цу деша къаьстта теркам тIабохийт юрта исполкомо. ХIара квартале план а оттаеш болх бу юрта Совето. План оттаеча юкъеоз массазара комиссеш, депутатски советаш, депутатски группаш Совета активисташ. Бахьан из долаш творчески хул исполкома балха план.

Исполкомеи, совета сессешкеи дувц юрта вахара керттера дешаш. Масала, исполкома заседанешкеи сессешкеи укх шера дийцад ер дешаш: «Юрта бахача наха медицински гIулакх дарах», «Юрташкарча клуба, Iаларой яхача юртарча тика балхах», КПСС XXII съезда цIерахча колхозе сезонах болх беча берий яслей балхах, юрташкарча библиотекай балхах, иштта кх. дI. Ше тIайицача соцамий ларах, тIадожадаь гIулакх кхоачаш мишта ду тохкалга цу сахьате вIаштIехьдоаккх юрта исполкомо, цу гIулакха юкъеоз массазара комиссеш, кхыйола самодеятельни организацеш, депутаташ. Масала, халкъа образоване гIулакха йолча массазарча комиссе (председатель нов. Мисирпашаев) исполкомаца цхьана боккха болх баьб всеобуча закон кхоачаш мишта ду хьожаш. Школе даха ха йола дерригаш бераш дешара юкъеэзад.

Юрта Совета исполкомо ханханнахьа вIаштIехьдоаккх юрташкарча граждани сходаш елта. Цу тайпара сходаш хиннай Совета чуйоагIача массе юрташка. Цига юрта Совето отчет ю ше баьча балхах, хIаьта иштта дувц Совета социалистически яхьа дешаех, социалистически законаш чIоагIдара, правопорядок телхаераш цеи, Iадатахи шариIатахи юхедисаращцеи кхыдолча зене-зуламерча гIулакхашцеи къовсам лоаттабара де дезарех.

Шоай хьаржархошта юкъе дика болх бу юрта Совета депутаташа. Укх шера хьаржархошта хьалхашка шоай балхах отчеташ яьй Совета 25 депутато. Депутатех нонагIбараша хьинаре дакъа лоац къахьегамхой депутатий Совета самодеятельни организацей балхаца. Цу тайпара организацеш 14 я. Царех 4 массазара комисси я, депутатски Совет 1, депутатски группа 2, уличчи комитеташ 4, новкъостий судаш 2, халкъа дружина 1. Юрта Совета балха юкъе доккха дакъа лоац цу ерригача самодеятельни организацеша, берригача депутаташа.

№ 1 йолча кхашка къахьегача бригада бригадир Балатукаев Хасмахьмад хьинаре общественник хинна ва Iеш, колхоза дикагIвола производственник а ва. Цун бригадо укх ше дика чакхдаьхад дерригаш юртбоахама балхаш, дика хьалкхейир юрта боахама культураш. ХIанз бригадо боккха болх бу 1966-ча шера — пятилетка хьалхарча шера дика хьувкъам кхебара. Юрт тоаяра гIулакха йолча массазарча комиссе председатель ва колхоза аьшкапхьар Аслангериев Тимарди, депутатски Совета председатель ва бувзама отделене начальник Джаватханов Iанды.

Ахчан средствашгульяра план Совето кхоачашъяьй укх шера 20-ча ноябре: юртбоахама налог гульяра план — 100 процент, самообложене план 100 процент, госстраха план — 100 процент. Бахача наха шоай сов йола хьайбай продукташ паччахьалкхенга йохкара план укх тайпара кхоачашъяьй: дулх — 100,2 процент, шура — 100,3 процент, фуаш — 100 процент, тха — 100,4 процент. Укх шера, март бетта къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка хоржамаш хиннача хана хьаржархоша денна наказаш кхоачашдара депутаташа цхьана боккха болх баьб юрта Совета исполкомо.

Совета еррига юрташ Аксай яхача хина аьрдехьа яда. Районни центре воагIаш хилча лоам чура доагIача шийлача хих тIехбувлаш дукха ха яьккхар бахача наха. Хьаржархоша наказ делар наха тIехбувла хина тIаьш тахка, аьнна. Из наказ кхоачашдара ерригача общественностацеи депутаташцеи цхьана оарцагIъяьлар юрта Совет. Берригача бахача наха хьинаре дакъа а лоацаш самообложене средствех Iаларой яхача юрта 105 метр дIоахал долеи Шовхала - Берд яхача юрта 80 метр дIоахал долеи подвесни тIаьш техкар. МоллагIча ха-оттамах паргIатта районни центреи кхыча юрташкеи баха йиш йолаш ба нах.

Iаларой яхача юрта юккъеягIа 8 шера деша школа. Дешархой тIаккхетар бахьан долаш готто хилар школа, классаш къеелар, тоъацар дешархошта Iоховша моттигаш. Хьаржархой наказаш тIа дIаяздаь дар керда школа хьалйойла, аьнна. Из наказ кхоачашдир. Хьалъяьй 130 моттиг йола керда школа. Дешархоша дика дешара дерригаш хьалаш долаш да хIанз. Школа хьалъеча доккха дакъа лаьцар берий даьшеи ноаношеи.

Кхоачашдаьд хьаржархой кхы дуккха наказаш а. Тоабаьб пхи хьаст, Iаларой яхача юртагара Девлатби-хуторе — Бетал Ирзой — Шовхала-Берд яхача юрташка дIакхаччалца бола 7 километр дIоахала никъ, эIамига тIаьш — 9, дукха гаьнаш егIай.

Ерригача юрташка Совето цахаддаш тIахьожам лоаттабар бахьан долаш дика лел торговле, медицински пунктай, культпросветучрежденей болх. Тикашка массаза долаш да бахача наха эша товараш. Клубе хьажа йиш я киноге, художественни самодеятельноста концертага, библиотекашка хьаэца йиш я эшаш дола книжка, е моллагIча произведенех йолча читательски конференце хила. Унахочоа гIо де массаза воагIа медицински болхло. Укх шера цхьаккха моттиг хиннаяц юрташка хулиганал леладьи социалистически общежите бокъонаш телхаяьи.

Цхьабакъда, юрта Совета балхаца цхьадола кхоачамбоацараш а да. Уж хул юрта Совето колхоза юртбоахама дешаш теркал ца дундаь. Цунна тешал ду укх факто: Советои цун исполкомои шоай заседанешка диззача шера дийцадац духхьал юрта боахамца дувзаденна дола дешаш. Из кхоачамбоацар дIадаккха деза. МайрагIа дувца деза юрта боахама дешаш. Юрта боахама экономика айъяра Советий лоархIам Iалаьмате боккха хилар кхета а деш, КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша дIадеххача тайпара, Советски Iаьдала моттигера орган ше хиларах тарра, цу хьакъе ший лоархIам лакхбе беза юрта Совето.

В. СМИРНОВ,
Нохч - ГIалгIай АССР-а Министрий Совета инструктор.

КХЕТАМЦА ДОАЦА ГIУЛАКХ

ДIахо а Вьетнаме лоаттабеча агрессивни тIемах из болабаьча американски империалистаншта хетар хилац, ший лоIам тIема низашца вьетнамски халкъа качболлилга Вашингтона кхоачашдулургдоаца декхар хиннад.

Цу тайпарча вывода тIа уйла соцкхыметтел Вьетнамера хьалаш миштта лел хьожаш болча цхьаболчабуржуазни наблюдателий а. Геттара дика белгалдоалаш да вьетнамски халкъ гораоттаде дагахьа Вьетнама демократически Республикана бомбаш чуетта аьнна США доал деча гIозараша решени тIайицачул тIехьагIа ийс бутт баьлча уж тайпа заявленеш еш хилар. ДIадахача бетташа дог тешадеш хьахьеккхар ВIашагIкхийттача Штатий тIема авантюристически стратеги цхьаккха а хIаманна пайдана йоацача яьнна хилар. «Президента Джонсона февраль бетта дIайолаяь хинна политика аьттув ца боалаш йисар», — яхаш белгалдоаккх лондонски «Гардиано».

Американски агрессорийи цар сайгонски марионеткайи бIунашта холуш хIама етт къулбехьен вьетнамски патриоташа. Лакхлуш латт Къулбехьен Вьетнама къаман-кортамукъален эскара говзали тIема Iомадалари. «Корейски тIом дагабохийташ йола фронтальни атакаш ю цу низаша», — ше корзагIдалар къайла ца хьош язду «Вашингтон ивнинг старо». «Корейски тIом болабеннача хана денз цхьан операце США герзашцарча низашта цIаккха а ца хиннача тайпара доккхий зенаш хилар Ядранг яхача хин атагIа дукха ха йоацаш баь тIом бахьан долаш», — дIахо язду «Крисчен сайенс монитор» яхача газето.

ТIа-тIа доккхагIа да Къулбехьен Вьетнама джунглешка латтача тIемтIа американски эскара хула зенаш. Моарош, къонгаш, вежарий боабаьб яхаш хоам беш йола извещенеш каст-каста ух американски дезалашка. Алхха укх тIеххьарча шин бетта — октябреи ноябреи — Къулбехьен Вьетнама лаьттан тIа вийна а човнаш яь а 8.700 американски салте ва.

Цу хьалашка сакхетамо хьалхадоах шийл аьттув болашагIа кхы цхьаькха доаца гIулакх проблема машара наькъаца къоастаелга хилар. Цхьабакъда, США доал деча гIозарий хIана укх сахьата из тайпа никъ лаца безам бац. Цунах цIаькха а дог тешаду ноябрь бутт бовш США оборона министр Р. Макнамара инспекционни гIулакхашта Къулбехьен Вьетнаме ваха хиларо. Сайгонера ше дIаводача хана цо аьннад, Вьетнамера тIом бIаьхлургболаш ба, хIаьта США-с «мел эш Къулбехьен Вьетнаме бIунаш а дохийтаргда».

Кепа йоазоно хоам бу, Макнамарас ше бихьача наькъах хинначоа президент бокъонца дух тIа а воаккх, цунна рекомендацеш а ергья, яхаш. Цхьабакъда, американски газетаща хIанзе а дувц уж рекомендацеш мишта хургья. Пентагонага санкци кхоачаргья, йоах цар, ДРВ-ена бомбаш дукхагIа чуетта, аьнна, Денна а бийсанна а са ца доаккхийташ Къилбаседени Къулбехьени Вьетнама бомбаш чуеттаргйола планаш уттаеш ба США, йоах обозревателa Дж. Олсопа. США стратегически авиаце командоване распоряжени еннай мукъаяьхача Къулбехьен Вьетнама районашта бомбаш етта «Б-52» яха бомбардировщикаш дукхагIа ахийта аьнна, цу гIулакха Гуамерча, Филиппинашкарча, Окинаверча тIема базаех пайда а эцаш.

КIайча цIено могаяь йола Пентагона стратеги дукхагIа хьаьрбаьннача империалистаншта кхоачамбеш я. Царех ва хьалхагIа президенталла харжа оттаваь хинна Голдуотер, ВВС штаба начальник хинна инарал К. Лимэй, хьалха вице-президент хинна Р. Никсон, викалий сената а палата а герзашцарча низий гIулакхашта йолча комиссей председателаш Р. Рассели М. Риверси.

Цхьабакъда, кхы тайпа а я Америка — къовсам лоаттабеш, духьаленаш еш, кхерамерча тIема авантюрай политика гучайоахаш йола. Цун оаз къаьстта а чIоагIа йийкар дукха ха йоаццаш 50 эзарне Вашингтона машара поход яьча хана.

США-рча а цар доазонел арахьарча а шеррача общественноста уйлаш кхета а еш, президента Джонсона кIаьд ца луш дувц, Къулбехьен Вьетнамера тIом соцабара хьакъехьа миччa хана а переговораш е кийча я США яхаш. 2-ча декабре «промышленникий консультативни совета» сессега ше даьча кхайкарал тIа дог тохаденна а волаш хьакхайкадир цо: «Машар — духхьал из котало я вай яккха гIертар». Нагахьа санна президента дешаш цун гIулакхашка хьежжа даларе, дукха хьалхагIа денз вьетнамски проблема машара наькъаца къоастаергйолаш дола конструктивни гIулакх корадаь хургдар ВIашагIкхийттача Штаташта. Иштта из къоастаяра йола лард ДРВ правительстван Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къаман фронтон яьча заявленешка хьахьекха хиларах хIаьта а. Цар йийса позици ВIашагIкхийттача Штаташа ДРВ-ена чуетта бомбаш соцаелга, 1954 шерара Женевски соглашенеш цар кхоачашъелга, американски бIунаш Вьетнамера арадоахилга, ший кхел шийга къоастайтар дукха Вьетнамски халкъа торонаш дулга дIадехарах латт.

ДЕКОРАЦЕШ ХУВЦАЯЛАР

Укх тIеххьарча бетташка чоалханерча политически къовсама дуккха акташ ловзаьча леопольдвильски Конгора политически сцене декорацеш хувцаеннай. Кердача драмана юкъе дакъа лоацаш вола керттервар ца вовзаш воаца конголезски эскара командующи Жозеф Мобуту хилар. Эггара чIоагIагIа вола политикан Касавубу пхе шера доал деш чуваьгIача, леопарда цIока тIайоаллача, пластмассах даьча президентски кресло ший да хийцав: Конституци толха а деш дIахорча пхе шера ше Конго президент ва аьнна дIакхайкадаьд Мобутус. ТIалатташ мобутовски кIантилгий автоматий юхьигаш а йолаш из решени «массава раьза а хинна» чIоагIйир парламента членаша.

ХIанз а ала хала да, малагIча империалистически державай группировкаш я Мобуту Iаьдала керте воалаваьраш. Цхьабакъда, конголезски халкъа тIакхаьча трагеде бахьанаш хIанз а империалистически державай тийшача балхашкара лаха деза.

Президент хиннача Касавубус укх тIеххьарча хана массехк акци яьяр африкански континенте ший гIулакхаш чIоагIдеи чIоагIа хийраяьнна латта Конго юха а юкъеозеи безам болаш. Цо премьер-министрал дIаваьккхар Моиз Чомбе, хьакхайкадир африкански мехкашцара, белггала аьлча, лоаллахарча браззавильски Конгоцара, гIулакхаш лер тIа даха безам болаш ше хилар, кхыметтел Конгора кIайбараш арабоахилга а хьоадир.

Кхетадеш да, малхбузехьарча державай Конгора позицеш мелъе дага волаш Касавубу ца хинна хилар. Цхьабакъда, гIулакх чIоагIагIа де веннача цо, эгIадир из. ХIаьта из империалистаншта дезадаланзар. ЧIоагIа лоархIаш долча «Нью-Йорк таймсо» хозахетдаь яздаьдар: «ХIанз а тIехьа мятежаш гIетташ а хала политически экономически проблемаш хьалхашка лоаттош а болча укх мехка латтача хьалаша дIадехар хьалхагIа а санна президент Касавубуи премьер-министр Моиз Чомбеи Iаьдала керте цхьана хулга».

Империалисташа къайлагIа политически маневраш яьчул тIехьагIа юкъедаьккхар козырни карт ахчанца ийцарех мукъавала безам хиннача Касавубу леладу гIулакхаш шийна тийшача балха леладеш санна хеташ вола цу ханале Касавубу дикка гоамвенна вола Мобуту.

Шийн мохкадеи довнаш деи ца дезаш хилар переворот. Мобуту адъютант хинна полковник Леонар Муламба керте эттача правительствана юкъебахар Конголезски демократически фронт яхача партеи цунца оппозици лелаеча КОНАКО яхача чомбовски партеи викалаш. Чомбе ше, из переворот могаяь яле а, правительствана юкъеваханзар.

Мобутус ший гIулакхаш чакхдоахаш лаьттача хана, хьагучох, сатем этта хиларах малхбузехьарча прессана бахьан хилар, Конго стабилизаце ха эттай аьнна къамаьлаш доладе. «Мобуту—гучох, 1960 шера из мохк ший лоIаме баьлча денз Конго латта кегар дIахобахьара йола алхха ше цаI мара йоаца альтернатива я,— вIалла шек а доацаш дувц «Нью-Йорк уорлд телеграмм энд сан» яхача газето. Мобутус леладу гIулакхаш могаделгеи фенташ чIоагIагIа тIахьувзаяйтар духьа из хеставелгеи мара кхы фуд из? Брюсселе а иштта гIадбаха кулгаш вIашагIхьекхаду. Бельги раьза хилар «Конгора хьакимаш хувцабалара», — белгалдоаккх малхбузенгермански «Франкфуртер рундшау». ХIаьта Леопольдвилерча цхьан бельгийски делеца, А П агентства баьча хоамах, эккхийта аьлар, бельгийски капиталага Iалаьмате дукха хIама дулургда, нагахьа санна Мобуту доале лоатталойя».

Сихха хьавIашагIделла занавес Iохийцар конголезски политически сцене. Дукха ха йоаккхаргйий? ДIахо йодача хано хьахьокхаргда.

ХАРАДЕРА КОНФЕРЕНЦИ

Къилбаседа - Малхбузен Йемене, Харада яхача юрта юххе, шерра дIаяьржа улл палаткай городок. чаьтара кIал—йеменски проблема машара наькъаца къоастаяра конференци гулъенна «заседаней зал».

Харадера конференци — 1965 шера август бетте Джидде вIашгIтIехьъяьннача, ОАР-а президента Г. Насерaи Саудовски Араве короля Фейсалаи юкъе яьча соглашенех хьахиннар. Цу хана шин пачхьалкхенна керте латтараш цхьан уйлан тIа сецар: Йеменера граждански тIом соцабареи пачхьалкхен лоаттама форма белгалъяреи хьакъехьара дош къоастадергдола дIоагIа кораде деза моастагIал леладеш йолча оагIоний викалаша машара переговораш еча хана. Уж декхараш кхоачашдара хетаяь я хIанз Хараде вIашагIкхийтта конференци а. Цига дакъа лоацаш ба республиканций, роялистий, нейтралий викалаш. Конференце къоастаде деза 1966 шу чакхдоаллаш Йемена хургбола пачхьалкхен лоаттама формай хьакъехьара референдум кийчъергйолаши чакхйоаккхаргйолаши йола эргалонаш хулача ханара правительство вIашагIйоллара дош.

Конференцена халонаш тIакхаьчаяр аьнна дог эккха хьаштдац. Цига дакъа лоацарий позицешка хьежача гуш я уж халонаш. Дуккха а дукхагIа долча йеменски халкъо хьаллоацаш бола республиканцаш чIоагIа республикана тIехьалатт. Реакционни фуний баьччайи шайхийи цхьадолча даькъо хьаллоацаш бола реялисташ Йемене монархически формехьара доал юхаоттадара тIехьа ба. Нейтралий викалаш кхоалагIа никъ лаха гIерт: уж раьза бац е хьалха хинна королевски режим юхаоттаяра а, е 1962 шера антифеодальни революци хилар бахьан долаш мехка оттаяь республикански режим духьале йоацаш хьаллацара а.

ХIаьта феодальни строя гIабаш Iокхайсача йеменски халкъа дукха а дукхагIа бараштa дезац дIадаьннар юхадоаладелга, цар хьакхайкаду республикански режим шоаш йизза хьаллоацаш хилар. Иштта безам болаш шоаш хилар цIаькха а дIааьлар октябрь бутт чакхболлаш город Джанаде хиннача Йемена общественноста викалий конференце. Бахача наьха массе тайпай викалаша дакъа а лоацаш хинна собрани яр из. Цо тIайицача резолюце тIа белгалдоаккх: «Халкъо ше хержай республикански строй, хIаьта республика йеменски халкъа эггара толашагIа йола Iаьдала форма а лоархI цо». ХIаьта из резолюци — Харадски конференце балхаца дакъа лоацача республиканцашта дола ший тайпара наказ.

Д. КАСАТКИН.
(ТАСС).

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАХ

ПАЙДАНЕ ДА

Московски связистий хьокхамах контейнераши почтови мухьаши дIа-юха кхахьа болабеннаб Грозненски почтамта болхлой.

Газеташ, журналаш, письмош, бандеролаш, посылкаш юххьанца контейнерашка Iочу дохк. Цул тIехьагIа автомашинанца уж вокзале дIахьу. Механизированни хьисапе мухь тIера Iобоаккх чархаш тIарча контейнерех эIамиго поезд хул. ТIаккха электрокар хьа тIа а яйя из поезд почтови вагона юхxе дIаоттаю. Контейнераш хьалъюз.

Цу хьисапе мухьарч дIа-юха кхахьарах чIоагIа пайда боал. Таханарча дийнахьа цу хьисапе мухьаш Москве мара кхахьац, хIаьта кастта Баку, Ростове, Ленинграде, вай мехка кхыча городашка ухаргья уж санна йола поездаш.

В. СЕРГЕЕВ.

ВIАШИ НОВКЪОСТАЛА ЙОЛЧА ЭКОНОМИЧЕСКИ СОВЕТЕ

Москве хилар вIаши новкъостала йолча экономически Совета исполнительни комитета ткъоалагIа заседани.

«1966—1970-ча шерашка СЭВ-а членаш долча мехкий юрта боахам дегIабоалабара планий проекташцара керттерча проблемай хьакъехьа» яха юрта боахам бувцаш йола СЭВ-а массазарча комиссе доклад а йийца исполкомо белгалдаьккхар, юрта боахама производства боарам лакхбара СЭВ-а членаш долча мехкаша чIоагIа низ тIабохийташ хилар.

Заседане иштта йийцар хьаштдолча мехкий — СЭВ-а члений юрта боахам растительнийи, хьайбайи, синтетическийи белкови доакъаращца Iалашбарахи цу даькъе баьча балхахи юрта боахама хьакъехьара СЭВ-а массазарча комиссе доклад.

Исполкомо теркаме ийцар 1966—1970-ча шерашка СЭВ-а членаш долча мехкашта хьашт а долаш цар чакхйоахарг а йолча лоархIамерча Iилмани технически тохкамий координаце сводни план. СЭВ-а членаш долча мехкаштеи, заседане дакъа лоацаш викал хиннача Югославе Социалистически Федеративни Республиканеи цо могадир Iилмани технически тохкамий координаци теркал а еш, цу планага хьежжа СЭВ-а органий болх вIаштIехьбоаккхилга.

Исполкома заседане иштта дийцар кхыдола дешаш.

Вежарий доттагIаленца, дIа-хьа дувцар дика кхетадеш, массане цхьабарт болаш дIайихьар исполкома заседани.

Помпее каст-каста хулаш дола сурт да ер. Цунга хьожаш ба эзараш туристаш. Цхьабараша берриге теркам тIабахийта ладувгI гидашка, вожаш шоай безам тIабахача моттигашка хьажа сец.

Духхьала США-ра бIаьхий туристаш шоаш бараш хул хувца ца луш. Цу йоIо кхетадечох гIаш лелаш развалинашка хьажар чIоагIа хала занятии я. Носилка тIа вагIа дуккха аттагIа да. ХIаьта бедиякаш-итальянцаш раьза ба из санна болча балха а.

ТАСС фотохроника.

№ 48 ЙОЛА «ЭКОНОМИЧЕСКИ ГАЗЕТА»

КПСС ЦК кIиранна цкъазза арадувлача «Экономически газето» аргIан номер тIа кепа техай ерригсоюзни Iилман конференце материалаш. Кепа техай «Технически прогресса планировани яра проблемаш» яхача темах йола СССР-а АН членакорреспондента Л. Гатовске, «Боахама расчети къахьегамхой хьалкхебари» яха КПСС Свердловски обкома секретара М. Сергеева, «Керда системеи производства эффективность лакхъяри» яха «Запорожсталь» завода директора Л. Юпко докладаш.

Газета цхьаькха раздел хетаяьй юрта боахама партийни кулгалдара проблемаш кийчъяра. КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш областной партийни организаце кхоачаш миштта ю хьахьокхаш шоай опыт ювц КПСС Магадански обкома секретара П. Афанасьева, хIаьта Украина КП Запорожски обкома секретара В. Петрыкина статья хетаяьй кадрай экономически дешара.

«30 заводий штурвал йолча» — иштта цIи еннай ший корреспонденцена газета спецкора П. Казакова. Цу тIа цо дувц «Грознефтехимзаводы» яхача объединене балхах. ХIаьта газета «Промышленностеи юрта боахамеи болхлошта технико-экономически знанеш» яха массазара раздел хетаяь я КПСС ЦК сентябрьски Пленуме йийца экономически эксперимент дIайихьача Москверчеи Ленинградерчеи автобоахамий балха опыт гойтара.

КIирах цкъазза арадувлача газета тIа иштта кепа теха ба 1966-ча шера коллективни договораш оттадара хьакъехьара ВЦСПС-а Президиума соцами из соцам боашхаш йола ВЦСПС болхлочун И. Холостова статьяи.

Цу номер тIа дукха пайдане материалаш короргья юрта боахама болхлошта а. Къаьстта аьлча, цу тIа кепа теха я ВАСХНИЛ-а академика С. Колеснева «Совхозни экономика керттера дош» яха статьяи Тимирязевка 100 шу дизара хетаяь материалаши.

Историе ларах

«Дай наькъаш, турпалхой наькъаш». Из тема йолаш яр укх деношка Грознерча № 31 йолча школа Л. Чайкинай цIерахча пионерски дружина кийчъяь сбор. Из яр Советски Конституце денна хетаяь.

Республикански краеведчески музей йоккха зал гулбенначарех хьалйизза яр. Укхаза бар дешархой, хьехархой цар хьахьийха хьаьший.

Президиуме шоай моттигаш хьалоац Советски Союза Турпалхочо Ф. Бубликова, Граждански Сийлахь-боккхача Даймехкеи тIемашка дакъа лоацаш хиннача отставке вахача полковника П. Игнатовеи подполковника Г. Дмитриевеи, школа директора Н. И. Трочнова кхычар.

Дуккха дика гIулакхаш карагIдаьннад ленинцашта. Граждански Сийлахь-боккхача Даймехкеи тIемашка дакъа лоацаш хиннараши Советски Союза, Социалистически Къахьегама Турпалаши бувцаш йола материалаш гулъяьй, тIемаш хиннача шерашка байначар кашмашка хинаб, цар дай-ноаной болча а ухаш шоашта могаш дола новкъостал даьд. Масала, пионераш вIашагIкхийтта хилар партизанкаца К. Н. Абаловайца, Советски Союза Турпалхочунца П. Я. Калашниковаца, кхыча тIема ветеранашца.

Сбор хиннача дийнахьа пионераш болча хьоашалгIа баьхкача Советски Союза Турпалхочо Ф. Бубликова, Граждански Сийлахь-боккхача Дай-мехкеи тIемашка дакъа лаьцача полковника П. Игнатовеи подполковника Т. Дмитриевеи хьалха хиннар дагалувцаш сакъердаме хIамаш дийцар дешархошта.

Торжественни дакъа чакхдаьлча гулбеннараш музея экспозицешка хьежар.

Н. ЩЕРБАНОВ.

САКЪЕРДАМЕ САЛОI

Дика болх беш я Ведана района культура ЩагIара художественни самодеятельноста кружок.

Дика довз ший декхар цу кружока кулгалдеча, лакха говзал йолча Ацаев Джамалдина. Дукха къахьийгад цо самодеятельносте дакъа лоацараш дукхагIа хилийтара, даим шоай говзал лакхъеш болх творчески дIахьоргбола хьалаш вIаштIехьдахара.

1957-гIча шера денз хадданза болх беш я художественни самодеятельноста кружок. Шо-шоай номер дикагIа хургйолча тайпара вIаштIехьйоаккх кружоке дакъа лоацача хIаране.

БIаьстан балхаш доладелча, аьхки, гурахьа ялаташ чуэцача цIаккха а кIаьд ца луш гаьнна дIаухаш кхашкарча къахьегамхошта концерташ уттадеш хул уж. Цхьаккха ди дIадодацар цар диъ — пхиъ концерт ца оттадеш. ХIаьта хIанз? ХIанз юртбоахама къахьегамхой салоIаш болча хана цар вахар сакъердаме хургдолча тайпара вIаштIехьдоаккх. Цудухьа хилац къахьегамхой саготдеш а.

Юрташка дIа а ухаш цига уттаду тайп-тайпарча программех дола концерташ. Духхьала ноябрь бетта цар оттадаьд бархI концерт.

ХIанз кердача — 1966-ча шера хетадаь хургдолча концертагеи художественни самодеятельноста республикански VII-ча хьажаргеи кийчлуш я Ведана района культура Щен коллектив.

А. МАГОМЕДОВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа

7 декабрь, 1965 шу

РАДИО: 6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьтта леладархо (эрсий меттала). 6.45 — РВ-23-и УКВ цхьоалагIча программеи гIолла ашараш. 6.45 — Горсете гIолла хоамаши передачай программеи. 7.10 — «Грозненский рабочийи» «Комсомольское племяи» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 8.20 — «Сердало» газета оагIонаш тIара. 8.30 — Ашараш. 8.45 — «Къона тIехье» яха передача (гIалгIай меттала). 15.00 — Концерт. 15.25 — «Къонал» яха передача (гIалгIай меттала). 15.40 — Къамий хьакъехьа йола ленински политика Нохч-гIалгIайчене вахаре кхоачашъяр яха беседа (нохчий меттала). 16.00 — Литературни передача (нохчий меттала). 16.15 — «Парте съезда накъа» яха беседа (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.45 — Нохч-гIалгIай ашарех дола концерт.

УКВ: 9.00 — «Сий хилда Дай-мехка» — концерт. 9.33 — «Гаьнера мехкаш» — яха школьникашта радиопостановка. 10.23 — «Дин Рида илли оаль» яха передача. 10.58 — «СССР-а халкъа артист Жиганов» яха концерт очерк. 11.44 — «Никъ» яха Бельченко дувцар. 19.00 — Казахстана художественни коллективай солистий концерт. 19.30 — «Аршин Мал-Алан» яха музыкальни комеде монтаж (нохчий меттала). 20.17 — Ерригсоюзни радиои телевиденеи эстрадни оркестра концерт. 20.40 — «Леший» яхача спектаклах радиокомпозици.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 12.00 — Школьникашта концерт (нохчий меттала). 12.30 — Iилман популярни программа. 18.25 — Телевизионни кердадараш (нохчий меттала). 18.40 — Юртбоахама дешар Iомадара школа. 19.20 — Английски метта урок. 19.50 — Телевизионни кердадараш. 20.05 — «Аргун» яхача эстрадни ансамбла концерт.

Город Грозне, Луговая яхача улицагIа 46, вахача гражданина Денищец Федор Григорьевича суде денад Ровенски областа Рокитновски районе Старое Село яхача юрта яхаш йола ший сесаг Денищец Татьяна Григорьевна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда Ровенски областа Рокитновски районерча халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Щеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахареи, промышленнии, юртбоахамеи, культураи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Револющe проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05564. Заказ № 6756.